

THE KNOWLEDGE

เดอะ โนวเลจ ปีที่ 7 ฉบับที่ 41

ฉบับพฤศจิกายน-ธันวาคม 2568 ISSN 2539-5882

AI and CULTURE

นิตยสารพัฒนาความรู้และความคิดสร้างสรรค์
เพื่อเพิ่มศักยภาพทุนมนุษย์ผ่านกระบวนการเรียนรู้สาธารณะ

www.okmd.or.th/knowledge/okmd-magazine

e - Book | SUBSCRIBE click

BY
okmd

06

18

08

24

CONTENTS

04

5IVE

5 มิติพลิกโฉมวงการศิลปะและวัฒนธรรมในวันที่ AI มาเยือน

12

NEXT

สำรวจทักษะใหม่สำหรับศิลปิน ไม่ยากตกยุค AI ART ต้องเรียนรู้เพื่อก้าวทันอนาคต

18

THE KNOWLEDGE

วัฒนธรรมที่ถูกขับเคลื่อนด้วยอัลกอริทึม

28

ความรู้กินได้

AI กับวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่น

06

EXPLAINED

- AI IN ART & CULTURE BUSINESS ส่องโอกาสในธุรกิจศิลปะและวัฒนธรรมเมื่อ AI กลายเป็นเครื่องมือสร้างสรรค์ที่ทรงพลัง
- วัฒนธรรมและ AI ความเสี่ยงหรือโอกาสของคนทำงานด้านวัฒนธรรม

14

DECODE

ถอดรหัสความท้าทายเชิงจริยธรรมในงานศิลปะจาก AI ใครคือเจ้าของลิขสิทธิ์ที่แท้จริง

22

WORD POWER

‘AI’ ผสาน ‘วัฒนธรรม’ นำไปสู่ ‘สิ่งใหม่’ ก้าวต่อไปของวัฒนธรรมในอาหาร

30

OPINION

AI กับนิยามใหม่ของคำว่า ‘ศิลปวัฒนธรรม’

10

ONE OF A KIND

มอง AI ในโลกศิลปะและวัฒนธรรมผ่าน A-Z

16

DIGITONOMY

ตัวเลขนำรู้ AI และมิติด้านวัฒนธรรม

24

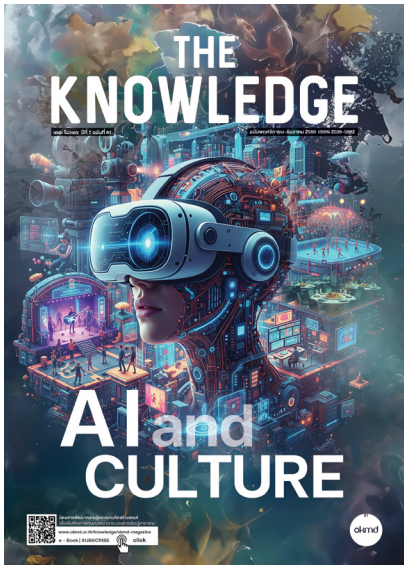
NEXTPERT

สำรวจธุรกิจและองค์กรทั่วโลก เสริมพลังด้านวัฒนธรรมด้วย AI

31

EDITOR'S NOTE

ในยุคศตวรรษที่ 21 ศิลปะและวัฒนธรรมไม่ได้ยืนอยู่อย่างโดดเดี่ยวอีกต่อไป

AI และวัฒนธรรม เมื่ออดีตพบอนาคตในสังคมที่ไม่หยุดเรียนรู้

ประสบการณ์เพื่อการเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ชื่อดังอย่าง Louvre ในฝรั่งเศส หรือ British Museum ในสหราชอาณาจักร เมืองโบราณปอมเปอีก่อนการระเบิดของภูเขาไฟในอิตาลี บุคคลในประวัติศาสตร์อย่างแจ็กสัน ผู้ก่อตั้งจักรวรรดิมองโกลในคริสต์ศตวรรษที่ 13 และอีกมาก รวมถึงครุฑจินตจิตของไทย เหล่านี้คือตัวอย่างผลงานของ AI ที่มีส่วนช่วยให้เราได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์ในรูปแบบสร้างสรรค์

ในวันที่ AI มีอิทธิพลกับผู้คนอย่างถาโถมเกินกว่าคำว่าก้าวกระโดด ‘วัฒนธรรมดั้งเดิม’ อาจถูกมองว่ากำลังจะถูกกลืนหายไป แต่ในอีกมุมหนึ่ง AI กลับเปิดโอกาสใหม่ให้เราได้นุรักษ์ ถอดรหัส ส่งต่อ และสร้างสรรค์วัฒนธรรมในรูปแบบที่ไม่เคยมีมาก่อน ทั้งการแปลงข้อมูลโบราณคดีเป็นภาพเสมือน การฟื้นฟูภาษาใกล้สูญหาย หรือแม้แต่การสร้างประสบการณ์ศิลปะวัฒนธรรมผ่านโลกเสมือนจริง (VR/AR) ที่เข้าถึงคนรุ่นใหม่ได้ง่ายและสนุกมากขึ้นอีกขั้น

การผสาน AI เข้ากับวัฒนธรรมไม่ได้หมายความว่า ‘ทุกสิ่งจะดีโดยอัตโนมัติ’ ในการใช้เทคโนโลยีเราต้องตระหนักถึงบริบท ความละเอียดอ่อน และจริยธรรมเพื่อไม่ให้เกิดความวัฒนธรรมผิดเพี้ยนหรือขาดความลึกซึ้งไปจากรากเดิม ดังนั้น ‘การเรียนรู้ควบคู่กันไป’ จึงเป็นหัวใจสำคัญของการอยู่ร่วมกันระหว่างอดีตและอนาคตนับจากนี้

OKMD จึงได้รวบรวมบทความในธีม ‘AI and Culture’ นำเสนอผ่านนิตยสาร The Knowledge ฉบับที่ 41 ปีที่ 7 ฉบับพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2568 เช่น ‘AI กับนิยามใหม่ของคำว่าศิลปวัฒนธรรม’ ‘ตัวเลขนำรู้ AI และมิติด้านวัฒนธรรม’ ‘มองเอไอในโลกศิลปะและวัฒนธรรมผ่าน A-Z’ ‘5 มิติพลิกโฉมวงการศิลปะและวัฒนธรรมในวันที่ AI มาเยือน’ ‘วัฒนธรรมที่ถูกขับเคลื่อนด้วยอัลกอริทึม’ ‘ถอดรหัสความท้าทายเชิงจริยธรรมในงานศิลปะจากเอไอ ใครคือเจ้าของลิขสิทธิ์ที่แท้จริง’ ‘AI กับวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่น’ ฯลฯ

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะช่วยกระตุ้นต่อยอดคิด สร้างแรงบันดาลใจ และชี้ให้เห็นโอกาสของการพัฒนาองค์ความรู้และต่อยอดทางวัฒนธรรมในโลกยุคใหม่ให้เราก้าวตามทัน และมีวิสัยทัศน์สู่โอกาสในก้าวต่อไป

OKMD TEAM

okmd

Office of Knowledge Management and Development

ที่ปรึกษา

ดร.ทวารัฐ สูตะบุตร

ผู้อำนวยการสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

บรรณาธิการบริหาร

ดร.อภิชาติ ประเสริฐ

รองผู้อำนวยการสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

บรรณาธิการ

นายโตมร สุขปรีชา

ผู้อำนวยการสำนักยุทธศาสตร์และนวัตกรรมการเรียนรู้

จัดทำโดย

สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

69 อาคารวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล

ชั้น 18-19 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน

เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร 10400

โทรศัพท์ 0 2105 6500

โทรสาร 0 2105 6556

อีเมล theknowledge@okmd.or.th

เว็บไซต์ www.okmd.or.th

อนุญาตให้ใช้ได้ตามสัญญาอนุญาต
ครีเอทีฟคอมมอนส์ แสดงที่มา-ไม่ใช้
เพื่อการค้า-อนุญาตแบบเดียวกัน 3.0
ประเทศไทย

จัดทำขึ้นภายใต้โครงการเผยแพร่กิจกรรมองค์ความรู้โดยสำนักงาน
บริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) เพื่อสร้างแรงบันดาลใจ
ในการนำองค์ความรู้มาผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์ เพื่อประโยชน์
ด้านการเรียนรู้ ต่อยอดธุรกิจ เพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจของประเทศ

ผู้สนใจรับนิตยสารโปรดติดต่อ 0 2105 6520 หรือดาวน์โหลดที่
เว็บไซต์ www.okmd.or.th/knowledge/okmd-magazine

5 มิติพลิกโฉมวงการศิลปะและวัฒนธรรม

ในวันที่ AI มาเยือน

ในวันที่ ‘AI’ หรือเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ไม่ใช่เรื่องเพ้อฝันในนวนิยายวิทยาศาสตร์อีกต่อไป แต่เกิดขึ้นจริงและได้สร้างความเปลี่ยนแปลงให้กับโลกอย่างมากมาย ศิลปะและวัฒนธรรมก็เป็นหนึ่งในวงการที่ได้รับแรงกระเพื่อมนั้น จนเกิดการพลิกโฉมในเชิงบวกอย่างไม่เคยมีมาก่อนใน 5 มิติ ดังนี้

1 ▶ มิติของการสร้างสรรค์

ในอดีตศิลปินอาจใช้คอมพิวเตอร์เป็นเพียงเครื่องมือในการทำงาน แต่ในวันที่ AI มาเยือนอย่างเต็มตัว ก็ได้สร้างจุดเปลี่ยนที่ก้าวข้ามบทบาทนั้นไปแล้ว โดยศิลปินหรือผู้ใช้งานสามารถป้อนคำสั่งสั้นๆ ให้กับ AI แล้ว AI จะช่วยสร้างสรรค์ภาพศิลปะที่มีสไตล์และองค์ประกอบตามที่ต้องการได้ในเวลาอันรวดเร็ว นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้ศิลปินหรือผู้ใช้งานได้สำรวจแนวคิดใหม่ๆ และสร้างสรรค์ผลงานที่หลากหลาย เห็นจินตนาการได้อย่างง่ายดาย อย่างเช่น โครงการ The Next Rembrandt (2016) ที่ใช้ AI สร้างภาพวาดใหม่ในสไตล์ Rembrandt จากข้อมูลศิลปะของเขา หรือการวาดภาพของศิลปิน Sougwen Chung ที่วาดคู่กับหุ่นยนต์ควบคุมด้วย AI ได้อย่างน่าทึ่ง

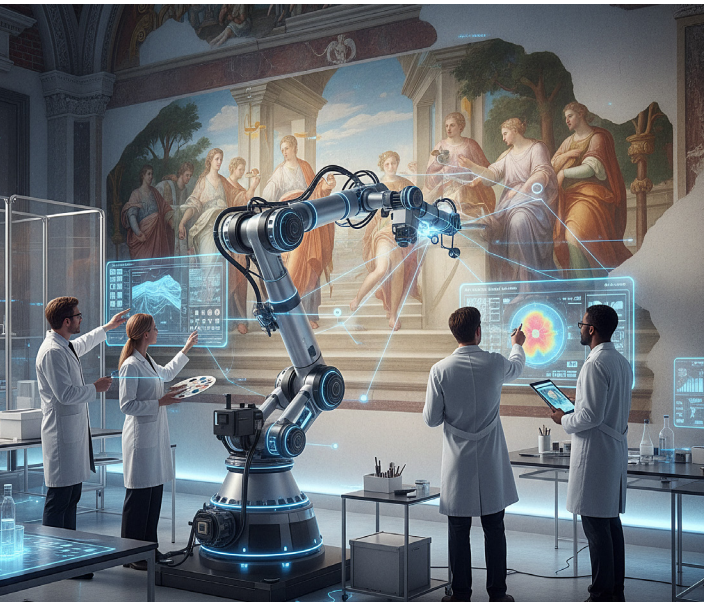

รูปภาพ : <https://news.microsoft.com/europe/features/next-rembrandt/>

2 ▶ มิติของการเข้าถึงอย่างเท่าเทียม

ยุคก่อน AI การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่มีคุณภาพสูงอาจต้องใช้ทักษะเฉพาะทางและเครื่องมือราคาแพง แต่ในวันนี้เมื่อ AI เข้ามาแทรกซึม ใครๆ ก็สามารถใช้อะไรวาดรูป เขียนหนังสือ หรือแต่งเพลงได้ด้วยค่าใช้จ่ายไม่สูงนัก มิตินี้จึงทำให้ศิลปะเป็นสิ่งที่เข้าถึงได้ง่ายขึ้นสำหรับทุกคน แม้จะเป็นคนที่ไม่เคยจับพู่กันมาก่อน ไม่มีความรู้ด้านดนตรี หรือเขียนหนังสือไม่เก่ง AI ก็ช่วยให้มีความสามารถในการสร้างสรรค์ และเกิดการกระจายอำนาจอย่างเท่าเทียม ทำให้คนทั่วไปร่วมเป็นส่วนหนึ่งของวงการศิลปะและวัฒนธรรมได้มากขึ้น

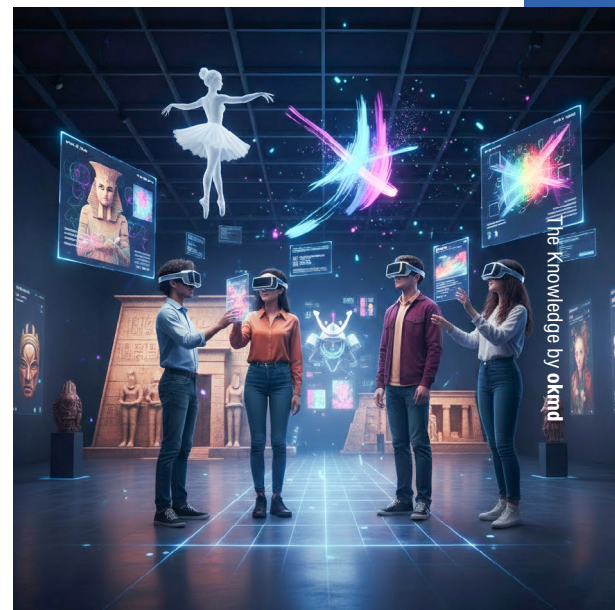

3 มิตของการอนุรักษ์และฟื้นฟู

AI ไม่ได้จำกัดอยู่แค่การสร้างสรรคเท่านั้น แต่ยังสามารถนำมาใช้ในการอนุรักษ์หรือฟื้นฟูศิลปะและมรดกทางวัฒนธรรมที่กำลังเลือนหายไปได้ด้วย เช่น การใช้ AI วิเคราะห์และซ่อมแซมภาพจิตรกรรมฝาผนังที่เสียหาย การใช้ AI จัดจำและจัดทำฐานข้อมูลวัตถุโบราณที่กระจัดกระจายอยู่ทั่วโลก หรือการใช้ AI ฟื้นฟูเสียงเพลงพื้นบ้านจากบันทึกเสียงเก่า นอกจากนี้ AI ยังช่วยแปลภาษาโบราณที่ไม่มีผู้ใช้แล้ว ทำให้ผู้คนเข้าใจเรื่องราวในอดีตอย่างลึกซึ้งได้อีกครั้ง

4 มิตของการแสดงผลงานในรูปแบบใหม่

ด้วยการมาเยือนของเอไอฟสานกับเทคโนโลยี AR/VR ทำให้เกิดการแสดงผลงานศิลปะและวัฒนธรรมเสมือนจริง ซึ่งทุกคนสามารถเข้าชมจากทั่วทุกมุมโลกได้จากที่บ้าน โดยไม่จำเป็นต้องเดินทางไปพิพิธภัณฑ์ ในขณะที่เดียวกันยังสร้างประสบการณ์แบบ Interactive ที่ช่วยให้ผู้ชมมีส่วนร่วมับผลงานได้มากขึ้น อันเป็นจุดพลิกโฉมรูปแบบการแสดงผลงานและการเข้าชมจากสมัยก่อนไปอย่างสิ้นเชิง

5 มิตของกลไกตลาดและมูลค่างาน

เมื่อ AI สามารถสร้างสรรคงานศิลปะได้อย่างหลากหลายและแปลกใหม่ ก็ทำให้ได้รับความนิยมในตลาดมากขึ้น จึงเกิดการสร้างมูลค่าตามกลไกตลาด รวมถึงการให้มูลค่าแบบใหม่ที่แตกต่างจากเดิม ซึ่งเคยอิงกับชื่อเสียงและฝีมือของศิลปินมนุษย์ ไปสู่แนวคิดและความสามารถในการกำกับ AI โดยผลงาน AI ยิ่งมีความคิดสร้างสรรค์และเอกลักษณ์เฉพาะมากเท่าไร มูลค่างานก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น

แม้ AI จะพลิกโฉมวงการศิลปะและวัฒนธรรมในเชิงบวกหลายมิติ แต่ก็มี ความท้าทายที่มนุษย์ควรต้องกำหนดทิศทางเพื่ออยู่ร่วมกับ AI อย่างมีคุณค่าด้วย **ก**

อ้างอิง :

• amberscript.com
• khanacademy.org

• autispark.com
• science.utcc.ac.th

• cognifit.com
• tobii.com

• duolingo

• ibm.com

5IVE

5

AI IN ART & CULTURE BUSINESS

ส่องโอกาสในธุรกิจศิลปะและวัฒนธรรม เมื่อ AI กลายเป็นเครื่องมือสร้างสรรค์ที่ทรงพลัง

ปัจจุบันบทบาทของ AI ในโลกศิลปะและวัฒนธรรม ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการช่วยงานด้านเทคนิคอีกต่อไป แต่ยังพัฒนาขึ้นมาเป็น ‘เครื่องมือสร้างสรรค์ที่ทรงพลัง’ ซึ่งสามารถผลักดันศิลปินผู้ประกอบการ และสถาบันทางวัฒนธรรม ให้เข้าถึงรูปแบบการสร้างสรรคใหม่ๆ พร้อมเปิดประตูสู่โอกาสทางธุรกิจที่กำลังพลิกโฉมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในอนาคตอย่างน่าสนใจ

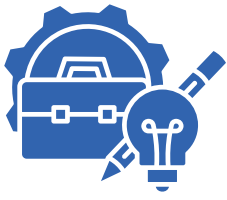
AI เครื่องมือสร้างสรรค์ที่ทรงพลังของศิลปิน

จากเดิมที่เคยเป็นเครื่องมือทำงานพื้นฐาน AI ได้พัฒนาตนเองจนกลายเป็นผู้ช่วยอัจฉริยะในการสร้างสรรค์ศิลปะต่างๆ ได้อย่างมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการสร้างภาพวาดดิจิทัล บทเพลง ดนตรี วรรณกรรม หรือมีส่วนร่วมในการผลิตภาพยนตร์ ไปจนถึงงานศิลปะเชิงตอบโต้ ตัวอย่างที่ชัดเจน เช่น โปรแกรมการสร้างงานศิลปะดิจิทัลอย่าง Midjourney/DALL-E และ Stable Diffusion การแต่งเพลงด้วย AI อย่าง Soundraw/AIVA การเขียนบทหนังด้วย ChatGPT การออกแบบงานศิลปะเชิงตอบโต้ด้วยแพลตฟอร์ม RunwayML หรือการวิเคราะห์ภาพเก่าเพื่อบูรณะสีใหม่ โดยเครื่องมืออย่าง Hotpot.ai เหล่านี้ไม่เพียงเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของศิลปินเท่านั้น แต่ยังสร้างโอกาสใหม่ๆ ให้กับธุรกิจศิลปะและวัฒนธรรมในหลากหลายด้านด้วย ซึ่งจะประกอบด้วยธุรกิจใดและด้วยวิธีการอย่างไรบ้างนั้น ตามไปส่องกัน

AI กับการสร้างโอกาสในธุรกิจศิลปะและวัฒนธรรม

ด้วยความสามารถในการสร้างสรรค์ที่ทรงพลัง AI ได้ช่วยสร้างโอกาสในธุรกิจศิลปะและวัฒนธรรมหลากหลายด้าน จนนำไปสู่การสร้างรายได้ทางเศรษฐกิจมูลค่ามหาศาล โดยแบ่งเป็น 3 ด้านหลักๆ ดังนี้

1 ด้านการสร้างธุรกิจใหม่ๆ เป็นโอกาสที่เกิดจากการผลักดันของ AI ให้เกิดธุรกิจศิลปะและวัฒนธรรมด้านต่างๆ ใหม่ เช่น สตูดิโอสร้างสรรค์งานศิลปะดิจิทัลหรือออกแบบงานตามสั่งที่ใช้ AI สร้างผลงานหรือออกแบบได้อย่างรวดเร็ว ลดต้นทุน เพิ่มอิสระในการทำงาน ธุรกิจสร้างสรรค์งานศิลปะดิจิทัล ที่ใช้ AI สร้างผลงานผนวกเทคโนโลยีบล็อกเชน และนำไปขายเป็น NFT บนแพลตฟอร์ม ธุรกิจสร้างสรรค์ดนตรี เพลง และเสียงประกอบ ที่ใช้ AI ในการแต่งเพลงที่มีสไตล์เฉพาะเจาะจงหรือสร้างเสียงประกอบที่สมจริง สำหรับภาพยนตร์ วิดีโอเกม หรือโฆษณา ธุรกิจสร้างคอนเทนต์หรือเนื้อหา ที่ใช้ AI ในการเขียนโครงเรื่อง บทละคร หรือนวนิยาย สำหรับการสร้างหนังสือหรือจัดทำหนังสือ ธุรกิจการศึกษาด้านศิลปะ ที่ใช้ AI เป็นครูสอนวาดภาพ เขียนเพลง แต่งทำนองดนตรี ธุรกิจแฟชั่นและการออกแบบ ที่ใช้ AI วิเคราะห์เทรนด์แฟชั่น ออกแบบแฟชั่น สร้างลวดลาย หรือธุรกิจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเสมือนจริง ที่ใช้ AI จำลองสถานที่โบราณ เพื่อให้ผู้ชมทั่วโลกเข้าถึงศิลปะที่เคยสูญหายไปได้

2 ด้านการตลาดและการจัดจำหน่าย เป็นโอกาสที่เกิดจากการนำ AI มาใช้เพื่อเข้าถึงกลุ่มลูกค้า เพิ่มยอดขาย และขยายช่องทางจัดจำหน่ายในธุรกิจศิลปะและวัฒนธรรม เช่น ใช้ AI ช่วยทำการตลาดแบบเฉพาะบุคคล โดยการแนะนำเนื้อหาหรือสร้างแคมเปญโฆษณาให้ตรงกับรสนิยมของลูกค้า ทำให้ยอดขายการใช้งานในธุรกิจสูงขึ้น ใช้ AI ช่วยวิเคราะห์ข้อมูลลูกค้าจากพฤติกรรมผู้บริโภค หรือการมีส่วนร่วมบนโซเชียลมีเดีย สำหรับนำไปปรับปรุงบริการและสร้างกิจกรรมที่ตรงใจ หรือพยากรณ์ความต้องการของตลาด เพื่อให้ผลิตสินค้าที่สอดคล้องกับแนวโน้มได้ ตลอดจนสร้างช่องทางใหม่ๆ ทางการตลาด จากการผสมผสาน AI กับเทคโนโลยีล้ำสมัยอื่นๆ เช่น VR/AR เพื่อขยายฐานลูกค้าหรือผู้ใช้งานให้กับธุรกิจมากขึ้น

3 ด้านการจัดการและการดำเนินงาน เป็นโอกาสที่เกิดจากการนำ AI มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและลดต้นทุน โดยเฉพาะธุรกิจเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ หรือธุรกิจจัดนิทรรศการ/คอนเสิร์ต เช่น ใช้ AI ในการจัดการคอลเลกชัน ตั้งแต่จัดหมวดหมู่ บูรณะผลงานโบราณ หรือสร้างแคตตาล็อกดิจิทัลสำหรับผลงานที่เก็บสะสม ใช้ AI ในการจัดการเหตุการณ์และสถานที่ อย่างการจองตั๋ว บริหารคิว หรือวิเคราะห์จำนวนผู้ชมแต่ละช่วงเวลา ใช้ AI ในการจัดการด้านความปลอดภัย โดยการตรวจจับพฤติกรรมต้องสงสัยในพื้นที่จัดแสดง เพื่อป้องกันการโจรกรรมหรือความเสียหายต่อธุรกิจ หรือใช้ AI ในการจัดการการให้บริการ อย่างการใช้แชทบอตช่วยตอบคำถามเบื้องต้น ไม่ว่าจะเป็นเวลาทำการ การซื้อตั๋ว หรือเส้นทางชมงาน ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานของธุรกิจราบรื่น และเปิดโอกาสให้เติบโตอย่างยั่งยืน

ดังนั้น AI ในฐานะเครื่องมือสร้างสรรค์ที่ทรงพลัง จึงไม่เพียงสร้างโอกาสในการเกิดธุรกิจศิลปะและวัฒนธรรมใหม่ๆ เท่านั้น แต่ยังนำไปต่อยอดทำการตลาดและการบริหารจัดการ เพื่อให้ธุรกิจประสบความสำเร็จและมีรายได้เพิ่มขึ้นได้ด้วย

ภายใต้โอกาสอันสวยงาม ต้องไม่ลืมความท้าทายที่ตามมาเช่นกันทั้งประเด็นลิขสิทธิ์ ความเป็นเจ้าของผลงาน และจริยธรรมของการนำข้อมูลมาใช้สร้างธุรกิจ เพื่อไม่ให้คุณค่าทางศิลปะและวัฒนธรรมถูกลดทอนลง **H**

วัฒนธรรมและ AI ความเสี่ยงหรือโอกาส ของคนทำงานด้านวัฒนธรรม

จากข้อถกเถียงที่ว่า AI จะเข้ามาแย่งงานมนุษย์ในอนาคตหรือไม่ สิ่งที่น่าทึ่งอย่างปฏิเสธไม่ได้คือหลายหน้าที่ได้ถูกแทนที่โดย AI ในขณะที่หลายตำแหน่งหน้าที่สามารถนำ AI มาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่นเดียวกับสายงานด้านวัฒนธรรมในเวลานี้

ส่องอาชีพคนทำงานด้านวัฒนธรรมที่เติบโตไปพร้อมกับ AI

หากเริ่มต้นด้วยการตั้งคำถามว่า AI คือความเสี่ยงหรือโอกาสของคนทำงานด้านวัฒนธรรม ผู้ที่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) จะสามารถมองเห็นโอกาสในการปรับตัว นำเทคโนโลยีมาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์และอยู่ร่วมกับเทคโนโลยี เพื่อต่อยอดองค์ความรู้ และเพื่อส่งต่อวัฒนธรรมที่มีเสน่ห์และมีเอกลักษณ์ให้คงอยู่ต่อไป ในเวลาเดียวกัน เพื่อปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี องค์กรหรือหน่วยงานด้านวัฒนธรรมได้มองหาบุคลากรด้านวัฒนธรรมที่มีความรู้ลึกด้านวัฒนธรรมและสามารถนำวัฒนธรรมมาปรับใช้นำไปสู่โอกาสด้านอาชีพที่น่าสนใจ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี ในสถาบันวัฒนธรรม

(Cultural Institution Technologist)

ผู้รับผิดชอบนำ AI หรือเทคโนโลยีอื่นๆ เข้าไปใช้ในสถาบันวัฒนธรรม พิพิธภัณฑ์ หรือหอศิลป์ เช่น ระบบแนะนำสถานที่ให้กับผู้ชม แชทบอตสำหรับผู้เยี่ยมชม แดชบอร์ดการวิเคราะห์ ไปจนถึงชิ้นงานติดตั้งแบบโต้ตอบ เพื่อตอบใจത്യสถาบันวัฒนธรรมหลายแห่งทั่วโลกที่กำลังแสวงหาวิธี ที่จะดึงดูดผู้ชมยุคใหม่ให้เข้ามาเรียนรู้ โดยมีทักษะที่จำเป็นสำหรับตำแหน่งนี้ในสถาบันวัฒนธรรม เช่น ความเข้าใจด้านวัฒนธรรมและพิพิธภัณฑ์ ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ AI และ Machine Learning (เบื้องต้นถึงกลาง)

นักสร้างสรรค์เนื้อหา ด้านวัฒนธรรมด้วย AI

(Cultural Content Creator using Generative AI)

ผู้ที่สามารถใช้ AI ซึ่งในบริบทนี้เน้น Generative AI ทั้งด้านภาพ เสียง และเนื้อหา เพื่อสร้างสรรค์สื่อมัลติมีเดีย เช่น การสร้างนิทานพื้นบ้านแบบแอนิเมชัน การสร้างตัวละคร 3 มิติจากบุคคลทางประวัติศาสตร์ หรือการแปลอัตโนมัติ ซึ่งนอกจากทักษะในการใช้เครื่องมือ AI แล้ว ผู้ที่ทำงานสร้างสรรค์เนื้อหา ยังต้องมีความรู้ด้านวัฒนธรรม สิทธิทางวัฒนธรรม จริยธรรม การออกแบบประสบการณ์ (UX Design) โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสามารถสำคัญคือ ความรู้ด้านการเล่าเรื่องทางวัฒนธรรม (Cultural Storytelling)

นักพัฒนาเกม AR/VR เชิงวัฒนธรรม

(Cultural AR/VR Game Developer)

เพราะการเรียนรู้ผ่านการเล่นยังคงเป็นหนึ่งในกระบวนการสำคัญในการเรียนรู้ จึงนำมาสู่แนวโน้มความต้องการผู้ที่ทำงานด้านการพัฒนาเกม AR/VR เชิงวัฒนธรรมเพื่อออกแบบประสบการณ์เสมือนจริงจากเกมพื้นบ้านและเรื่องเล่าทางวัฒนธรรมดั้งเดิมของท้องถิ่นให้เกิดความน่าสนใจยิ่งขึ้น โดยใช้ AI ช่วยสร้างเกมที่จำลองวิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือใช้ VR/AR พาผู้ใช้เข้าไปสัมผัสวัฒนธรรมเสมือนจริง โดยผู้ทำหน้าที่ต้องมีความรู้ด้านวัฒนธรรม ทักษะด้านการพัฒนา AR/VR การใช้เครื่องมือ AI (ขั้นสูง) และทักษะการทำงานกับนักวิชาการและชุมชน

นักวิเคราะห์ข้อมูลด้านมรดก วัฒนธรรมโดยใช้ AI

(Cultural Heritage Data Analyst
Using AI)

นักวิเคราะห์ข้อมูลด้านมรดกวัฒนธรรมคือผู้เชี่ยวชาญที่ทำหน้าที่วิเคราะห์ จัดการ และตีความข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรม เช่น จากพิพิธภัณฑ์ หอจดหมายเหตุ แหล่งโบราณคดี และอีกมาก เพื่อหาแนวโน้ม ความสัมพันธ์ หรือบริบททางวัฒนธรรมนำไปสู่การสนับสนุนการตัดสินใจในการอนุรักษ์ กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ ซึ่งทักษะที่ควรมี เช่น ความรู้ด้านวัฒนธรรม ความสามารถวิเคราะห์ข้อมูล ทักษะเชิงวิเคราะห์และตีความ และทักษะการใช้เครื่องมือ AI

ที่ปรึกษาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยขับเคลื่อนด้วย AI

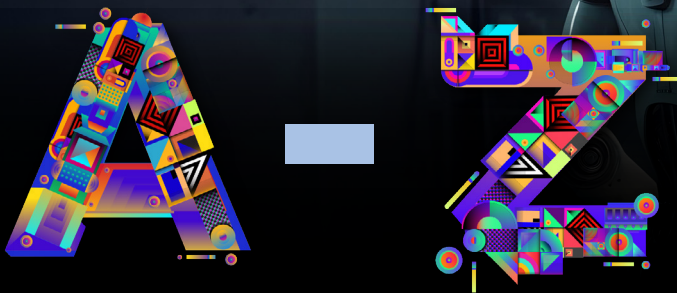
(AI Strategy Consultant for Travel & Hospitality)

เป็นตำแหน่งหรือบทบาทที่เชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมการท่องเที่ยวและเทคโนโลยี AI เพื่อออกแบบประสบการณ์ท่องเที่ยวที่มีความเฉพาะตัว (Personalized) สร้างคุณค่าให้กับชุมชน และเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการ นักท่องเที่ยวที่มีความคาดหวังสูงในยุคนี้ สามารถเกี่ยวข้องกับการสร้างระบบแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยใช้ AI วิเคราะห์ความสนใจของนักท่องเที่ยวและจับคู่กับกิจกรรมท้องถิ่นที่เหมาะสม เช่น ทำขนมไทย ทำผ้าบาติก หรือพักผ่อนแบบฟาร์มสเตย์ โดยทักษะที่ควรมีอย่างทักษะด้านข้อมูล ด้าน AI และเทคโนโลยี ทักษะการให้คำปรึกษาด้านการท่องเที่ยวและวัฒนธรรม

เหล่านี้สอดคล้องกับผลสำรวจของโครงการ SHIFT (สนับสนุนโดย European Union) ที่พบว่า สถาบันมรดกทางวัฒนธรรมหลายแห่ง นำทั้ง AI และ AR รวมถึง VR มาปรับใช้แล้วในสายงาน โดยผู้เชี่ยวชาญ 43% รายงานว่าใช้เครื่องมือที่ขับเคลื่อนด้วย AI สำหรับงานต่างๆ เช่น การเล่าเรื่องและการจัดทำรายการอัตโนมัติ ทำนองเดียวกัน 38% ใช้ VR สำหรับนิทรรศการสิ่งแวดล้อมในรูปแบบเสมือนจริง (Immersive) และ 31% นำ AR มาใช้สำหรับประสบการณ์แบบอินเทอร์แอ็กทีฟเพื่อผู้เข้าชม

นำไปสู่การสรุปในภาพรวมได้ว่าการผสมผสานวัฒนธรรมกับ AI ก่อให้เกิดอาชีพใหม่ที่น่าสนใจ และแม้ว่าหลายตำแหน่งไม่เคยมีมาก่อน ทว่าตอบโจทย์การปรับตัวและการแข่งขันที่เข้มข้น ขณะเดียวกัน การนำ AI มาช่วยส่งเสริมวัฒนธรรมไม่ใช่เพียงแค่การอนุรักษ์สิ่งเก่าเท่านั้น แต่ยังเป็นการต่อยอดสู่การสร้างสรรคใหม่ๆ ที่เชื่อมโยงทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคตไว้อย่างยั่งยืน **B**

มอง AI ในโลกศิลปะ และวัฒนธรรมผ่าน

บทบาท AI ในโลกศิลปะและวัฒนธรรม
กำลังเพิ่มสูงขึ้นอย่างน่าสนใจ
เราจะพาไปมองบทบาทเหล่านั้น
ผ่านตัวอักษร A-Z กัน

AI Art

งานศิลปะที่ใช้ AI สร้างขึ้น
ด้วยการป้อนคำสั่ง (Prompt)
ให้สร้างออกมาตามสไตล์
ที่ต้องการ

Bookbud.ai

โปรแกรมที่ใช้ AI ช่วยเขียน
นิยาย หรือ สารคดี
ที่เหมาะสมสำหรับตีพิมพ์
เป็นอีบุ๊ก

Culture Chatbot

แชทบอตสำหรับองค์กร
วัฒนธรรมใช้สื่อสาร
เพื่อให้ข้อมูลทางวัฒนธรรม
กับผู้ใช้งาน

Deep Dream Generator

แพลตฟอร์มที่ใช้ AI
วิเคราะห์และแปลงภาพ
ให้กลายเป็นงานศิลปะ
ที่ดูเหนือจริง

Editing Assistant AI

คำเรียกเครื่องมือ AI
ที่ช่วยสร้างหรือแก้ไข
งานรูปแบบต่างๆ เช่น
งานตรวจแก้ต้นฉบับ

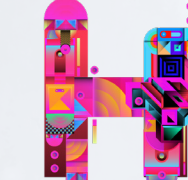
Flawless AI

เครื่องมือ AI ที่ช่วยให้
การพากษ์เสียงในหนัง
สมจริง ตรงกับการขยับปาก
ของนักแสดง

GauGan

เครื่องมือ AI ที่พัฒนา
โดย NVIDIA สามารถแปลง
ภาพวาดอย่างง่ายเป็น
ภาพเหมือนจริงได้

Hotpot.ai

แพลตฟอร์มเครื่องมือ
AI ที่ช่วยสร้างและแก้ไข
เนื้อหาหรือภาพ เหมาะกับ
งานฟื้นฟูศิลปะเก่าๆ

ImageColorizer

เครื่องมือ AI ปรับสีให้
ภาพขาวดำหรือภาพเก่าได้
เช่น ปรับสีภาพศิลป์เก่า
ให้สดใสขึ้น

Jasper Art

ฟีเจอร์สร้างภาพด้วย AI
จากข้อความที่กำหนด
เหมาะกับการสร้างสรรค์
ภาพศิลป์

Krea AI

เครื่องมือ AI ที่ช่วยสร้าง
และแก้ไขภาพหรือวิดีโอ
แบบเรียลไทม์ เช่น ปรับสี
หรือความคมชัด

Lalal.ai

เครื่องมือ AI แยกเสียงร้อง
หรือดนตรีออกจากไฟล์เสียง
ใช้ฟื้นฟูเพลงจากบันทึก
เสียงเก่าได้

Midjourney

เครื่องมือ AI ที่ใช้สร้างภาพแบบมีศิลปะจากคำสั่งข้อความผ่านระบบเรียนรู้เชิงลึก

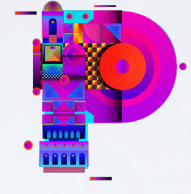
Novel AI

แพลตฟอร์มที่ช่วยนักเขียนสร้างนิยายได้หลายแนวเพียงระบุบริบทหรือจุดเริ่มต้นของเนื้อหา

OpenAI

บริษัทพัฒนาเครื่องมือ AI หลายอย่างที่ใช้สร้างสรรค์งานศิลปะหรืองานวัฒนธรรมได้

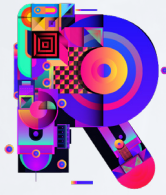
Pika Labs AI

แพลตฟอร์มสร้างวิดีโอจากข้อความหรือภาพนิ่งและแก้ไขวิดีโอได้ตามที่ต้องการ

Quillbot AI

เครื่องมือช่วยเขียนเนื้อหาเป็นภาษาอังกฤษด้วย AI ใช้กับงานเขียนเชิงวัฒนธรรมได้

RunwayML

แพลตฟอร์มสำหรับสร้างและแก้ไขวิดีโอภาพ และเสียง ด้วยเอไอได้อย่างรวดเร็ว

Suno AI

เครื่องมือที่ใช้ AI สร้างเพลงพร้อมเนื้อร้องได้หลากหลายแนวจากข้อความที่ผู้ใช้งานระบุ

Text-to-Image

โมเดล AI ที่สามารถสร้างภาพศิลปะจากคำอธิบายที่เป็นข้อความได้อย่างง่ายดาย

Uberduck

แพลตฟอร์มสร้างเสียงพูดและเสียงร้องด้วย AI โดยจำลองจากเสียงคนดังหรือนักร้องดัง

Virtual Restoration AI

การใช้ AI พื้นฟูงานศิลปะในรูปแบบเสมือนจริงโดยไม่ต้องสัมผัสงานจริง

Wombo Dream

แอปพลิเคชันสร้างภาพศิลปะด้วย AI โดยผู้ใช้งานใส่ข้อความและเลือกสไตล์ได้

Xpression Camera

แพลตฟอร์มสร้างภาพเคลื่อนไหวให้กับภาพต่างๆ ได้แบบเรียลไทม์ด้วย AI

YOLO

โมเดล AI สำหรับตรวจจับวัตถุแบบเรียลไทม์ ใช้ระบุสิ่งของในงานอนุรักษ์ศิลปวัตถุได้

Zeitgeist AI

แนวคิดการใช้ AI ช่วยวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจับกระแสทางวัฒนธรรมในช่วงเวลาหนึ่งๆ **(k)**

สำรวจทักษะใหม่สำหรับศิลปิน ไม่ยากตกยุค AI ART ต้องเรียนรู้เพื่อก้าวทันอนาคต

ในโลกปัจจุบันที่ AI เข้ามาแทรกซึมและเปลี่ยนโฉมหน้าวงการศิลปะอย่างเต็มตัว จนเรียกได้ว่าเป็นยุคแห่ง AI Art เพราะใครๆ ก็หันมาใช้ AI สร้างสรรค์งานศิลปะและตลาดให้ความนิยมเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทำให้เกิดคำถามในใจศิลปินจำนวนไม่น้อยว่า AI จะเข้ามาแทนที่ศิลปินได้หรือไม่ คำตอบไม่ได้อยู่ที่ได้หรือไม่ได้ แต่อาจจะขึ้นอยู่กับ การปรับตัวและพัฒนาทักษะใหม่ๆ เพื่อให้ผลงานยังคงโดดเด่น มีคุณค่า และก้าวทันโลกอนาคต

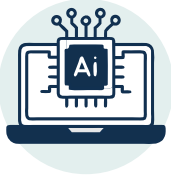
โดยทักษะใหม่ๆ สำหรับศิลปินในยุค AI Art ที่ควรเรียนรู้ เพื่อปลดล็อกขีดจำกัดและใช้ประโยชน์จาก AI ได้อย่างเต็มที่ มีด้วยกันหลายทักษะ แต่เบื้องต้นมาทำความรู้จักกับคำว่า AI Art กันก่อน

ทำความรู้จัก AI ART

AI Art หมายถึง งานศิลปะที่ถูกสร้างขึ้นโดยใช้ AI เป็นเครื่องมือในการสร้างสรรค์ ผ่านการป้อนคำสั่ง (Prompt) หรือการกำหนดข้อมูลที่ช่วยให้ AI สามารถสร้างสรรค์ผลงานใหม่ได้ โดยการเรียนรู้จากข้อมูลที่มีอยู่แล้ว เช่น ภาพวาด นวนิยาย เพลง ดนตรี หรือแม้แต่ศิลปะเชิงโต้ตอบ

แม้ AI จะสามารถสร้างสรรค์งานศิลปะได้หลากหลายและดูเหมือนง่าย แต่ในความเป็นจริงก็ยังคงต้องมีศิลปินขับเคลื่อนอยู่เบื้องหลัง ดังนั้น หากศิลปินเรียนรู้ทักษะใหม่ๆ เพื่อให้เข้าใจการสร้างงานศิลปะของ AI ก็จะไม่ถูกแทนที่หรือทิ้งไว้ข้างหลัง แม้ AI จะเข้ามาแทรกซึมมากแค่ไหนก็ตาม

ทักษะใหม่ที่ศิลปินต้องเรียนรู้ในยุค AI ART

- **ทักษะการใช้เครื่องมือ AI** เป็นทักษะในการเรียนรู้พื้นฐานของการใช้งาน เพื่อให้เข้าใจและนำมาใช้ได้อย่างสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็นการเขียน Prompt ที่ต้องมีความเฉพาะเจาะจงและสร้างสรรค์ เพื่อให้ AI สร้างผลงานใหม่ที่ตรงกับความต้องการของศิลปินที่สุด หรือการใช้เครื่องมือต่างๆ ที่ต้องมีความเป็นมืออาชีพ ใช้ได้คล่องแคล่ว เพื่อเพิ่มศักยภาพในการสร้างผลงานและเปิดกว้างสู่แนวทางใหม่ๆ เช่น การใช้เครื่องมือ Midjourney หรือ Stable Diffusion

- **ทักษะการคิดสร้างสรรค์เชิงมนุษย์** เป็นทักษะที่ AI เลียนแบบไม่ได้ เพราะยังขาดจิตวิญญาณและประสบการณ์ชีวิต ศิลปินในฐานะมนุษย์จึงต้องฝึกฝนความคิดสร้างสรรค์ที่เกิดจากอารมณ์ ความรู้สึก ความทรงจำ และความเข้าใจสังคมที่ซับซ้อน แล้วใช้ AI เป็นผู้ช่วยเสริมศักยภาพ เพื่อให้ผลงานที่สร้างใหม่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

- **ทักษะการเล่าเรื่อง** เพราะงานศิลปะที่ทรงพลังต้องเล่าเรื่องได้ดี ศิลปินจึงต้องฝึกฝนการสื่อสารอารมณ์ ความคิด และประสบการณ์ผ่านงานศิลปะ เช่น เรื่องราวที่มาของงาน แรงบันดาลใจจากชีวิตจริง หรือแนวคิดอันซับซ้อนต่างๆ เพื่อทำให้ผลงานมีมิติมากขึ้น และเชื่อมโยงกับผู้ชมได้อย่างลึกซึ้ง

- **ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต** โลกเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ โดยเฉพาะ AI และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง ศิลปินจึงต้องก้าวทันอนาคต ด้วยความพร้อมที่จะปรับตัวและเรียนรู้ตลอดชีวิต ไม่หยุดทดลองเครื่องมือใหม่ๆ เช่น การเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ การเข้าร่วมชุมชนออนไลน์ หรือการศึกษาเพิ่มเติม เพื่อทำให้ศิลปินยังคงทันสมัยและสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างชาญฉลาด

- **ทักษะการใช้ AI อย่างมีจริยธรรม** เมื่อใช้ AI ในการสร้างสรรค์ผลงาน ศิลปินก็ต้องตระหนักถึงจริยธรรมและควรทำความเข้าใจแนวทางปฏิบัติ เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาทางกฎหมายด้วย เช่น ไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ผู้อื่น ให้เครดิตแหล่งที่มา และเลือกใช้เครื่องมืออย่างรับผิดชอบ เพื่อรักษาความน่าเชื่อถือของผลงาน

- **ทักษะการบริหารจัดการธุรกิจ** ไม่ว่าจะเป็นสร้างงานศิลปะจาก AI ได้ยอดเยี่ยมแค่ไหน หากไม่มีใครรู้จักก็ยากที่จะสร้างชื่อเสียงหรือรายได้ได้ ดังนั้นศิลปินจึงควรเข้าใจกลยุทธ์ทางการตลาด การขาย การตั้งราคา การทำสัญญา และต้องเรียนรู้ที่จะสื่อสารเรื่องราวของตนเองและผลงานผ่านช่องทางต่างๆ เช่น ทางโซเชียลมีเดีย การจัดแสดงนิทรรศการ หรือการสอนศิลปะ เพื่อเพิ่มคุณค่าจากผู้สร้างศิลปะให้เป็นผู้ประกอบการศิลปะไปด้วย

จึงเห็นได้ว่า อนาคตของศิลปินในยุค AI Art คุณค่าและความโดดเด่นของผลงาน ไม่ได้ถูกกำหนดจาก AI เพียงฝ่ายเดียว แต่เกิดจากความพร้อมที่จะเรียนรู้ทักษะใหม่ๆ ของศิลปินด้วย จึงจะช่วยให้มนุษย์กับ AI อยู่ร่วมกัน สร้างสรรค์ผลงานได้อย่างกลมกลืนและไม่มีใครมาแทนที่ใคร **(k)**

ถอดรหัสความท้าทายเชิงจริยธรรม ในงานศิลปะจาก AI ใครคือเจ้าของลิขสิทธิ์ที่แท้จริง

เมื่อ AI เข้ามามีบทบาทในงานศิลปะมากขึ้น โดยสามารถสร้างภาพวาด บทเพลง ดนตรี วรรณกรรม ไปจนถึงงานมัลติมีเดียได้ในเวลาอันรวดเร็ว นอกจากก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงชนิดพลิกโฉมหน้าวงการศิลปะแล้ว ยังมีคำถามใหญ่เกี่ยวกับความท้าทายเชิงจริยธรรมตามมาด้วยว่า ผลงานที่สร้างขึ้นนั้นใครคือเจ้าของลิขสิทธิ์ที่แท้จริง และแนวทางปฏิบัติเพื่อความเหมาะสมควรเป็นเช่นใด

ความท้าทายเชิงจริยธรรมในงานศิลปะจาก AI

โดยคำถามข้างต้นเกี่ยวกับความท้าทายเชิงจริยธรรมในงานศิลปะจาก AI เราอาจถอดรหัสออกได้ ดังนี้

1. การใช้ข้อมูลต้นแบบ เนื่องจากงานศิลปะจาก AI จะเกิดขึ้นได้ AI ต้องเรียนรู้จากฐานข้อมูลภาพ เสียง หรือข้อความที่มีอยู่เดิม ซึ่งมักมาจากผลงานของศิลปินจริง โดยไม่ได้รับอนุญาต ดังนั้นหาก AI ใช้องค์ประกอบเหล่านี้สร้างผลงานใหม่ เราจะถือว่าเป็น ‘งานลอกเลียน’ หรือ ‘แรงบันดาลใจ’ และใครคือเจ้าของลิขสิทธิ์กันแน่

2. การลดคุณค่าของศิลปิน เพราะการที่ AI สามารถสร้างงานศิลปะได้ในเวลาไม่กี่วินาที อาจทำให้ศิลปินมนุษย์ถูกลดคุณค่าลง ทั้งในด้านเศรษฐกิจ (ราคาผลงานลดลง) และด้านอัตลักษณ์ (ผลงานถูกกลืนด้วยอัลกอริทึม)

3. ความโปร่งใส ผู้ชมมักไม่รู้ว่าผลงานนั้นสร้างโดย AI หรือมนุษย์ ถ้าไม่มีการเปิดเผยอาจทำให้เกิดการเข้าใจผิดในการประเมินคุณค่า

4. ความรับผิดชอบ หากผลงาน AI มีเนื้อหาละเมิดลิขสิทธิ์ เช่น ใช้ภาพต้นแบบของบุคคลโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือสร้างงานที่เข้าข่ายหมิ่นประมาท ใครจะต้องรับผิดชอบ AI ผู้พัฒนา AI หรือผู้ใช้งาน AI

ดังนั้นแม้ AI จะมีข้อดีหลายประการในการสร้างงานศิลปะได้ แต่ก็มีปัญหาความท้าทายเชิงจริยธรรมอยู่ไม่น้อย โดยเฉพาะประเด็น ‘ใครคือเจ้าของลิขสิทธิ์ที่แท้จริง’ ที่ถอดรหัสออกได้เป็นหลายกรณีเช่นกัน

งานศิลปะจาก AI ใครคือเจ้าของลิขสิทธิ์ที่แท้จริง

สำหรับประเด็นอันซับซ้อนนี้ สามารถถอดรหัส ‘ผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ที่แท้จริง’ ออกได้เป็นหลายกรณี

1. ผู้ใช้งานหรือป้อนคำสั่ง

เพราะเป็นผู้ที่ใช้จินตนาการและทักษะในการเลือกคำ สไตล์ และองค์ประกอบต่างๆ เพื่อให้ได้งานศิลปะตามที่ต้องการ เปรียบเสมือนการใช้พู่กันเป็นเครื่องมือ แต่ในกรณีนี้ใช้ AI เป็นเครื่องมือ

2. ศิลปินต้นทาง

ที่ถูกนำมาไปใช้เป็นข้อมูลฝึกโมเดล เนื่องจากถ้าไม่มีงานเหล่านี้ AI ก็ไม่สามารถสร้างงานใหม่ได้

3. ผู้พัฒนา AI

เพราะเป็นผู้สร้างเทคโนโลยีที่ทำให้การสร้างสรรค์เกิดขึ้นได้ เพียงแต่ไม่ได้มีส่วนร่วมโดยตรงในการสร้างสรรค์ผลงานแต่ละชิ้น

4. ไม่มีใครเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์

เนื่องจาก AI ไม่ใช่มนุษย์ จึงไม่สามารถเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ได้ และผู้ใช้งานก็ไม่ได้สร้างสรรค์งานศิลปะด้วยตนเองโดยตรง ดังนั้นจึงไม่อาจได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายลิขสิทธิ์ใดๆ

อย่างไรก็ตาม ประเด็นอันซับซ้อนนี้ยังหาข้อสรุปไม่ได้ และกฎหมายก็ยังไม่มีความชัดเจน แนวทางปฏิบัติเพื่อความเหมาะสม จึงน่าจะเป็นทางออกที่ดีที่สุด

แนวทางปฏิบัติเพื่อความเหมาะสมในการสร้างงานศิลปะจาก AI

ท่ามกลางความท้าทายเชิงจริยธรรม การสร้างแนวทางปฏิบัติเพื่อความเหมาะสมถือเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะช่วยลดทั้งปัญหาและทำให้เกิดการสร้างงานศิลปะจาก AI อย่างมีจริยธรรมด้วย เช่น

- **เปิดเผยแหล่งที่มา** โดยระบุชัดเจนว่า งานถูกสร้างโดย AI หรือมนุษย์ หรือเป็นงานผสมผสาน เพื่อความโปร่งใสในการบริโภคหรือซื้อขาย
- **สร้างระบบแบ่งปันผลประโยชน์** หาก AI ใช้ข้อมูลจากศิลปินจำนวนมาก ควรมีกลไกคืนผลประโยชน์ให้กับศิลปิน เช่น มีกองทุน หรือค่าตอบแทนบางส่วนให้
- **ควบคุมข้อมูลที่ใช้ในการฝึกฝนเอไอ** โดยอาจมีระบบที่อนุญาตให้ศิลปินสามารถเลือกไม่ให้ผลงานของตนเองถูกนำไปใช้ในการฝึกฝนได้
- **พัฒนามาตรฐานลิขสิทธิ์ให้ครอบคลุม** โดยทั้งภาครัฐและผู้เกี่ยวข้องควรเร่งพิจารณาและปรับปรุงกฎหมายลิขสิทธิ์ให้ทันสมัยและครอบคลุมถึงงานศิลปะ

ที่สร้างโดย AI เพื่อให้เกิดความชัดเจนและคุ้มครองสิทธิของศิลปินได้อย่างเหมาะสม

เพราะฉะนั้นการถอดรหัสความท้าทายเชิงจริยธรรมในงานศิลปะ นอกจากจะเป็นเรื่องของคำตอบคำถามว่า ใครคือเจ้าของลิขสิทธิ์ที่แท้จริงแล้ว ยังเป็นการหาจุดสมดุลระหว่างนวัตกรรมกับจริยธรรม เพื่อให้เทคโนโลยีเติบโตไปพร้อมกับการเคารพคุณค่าของมนุษย์ได้อย่างยั่งยืนด้วย **B**

อ้างอิง :

• globallegalpost.com

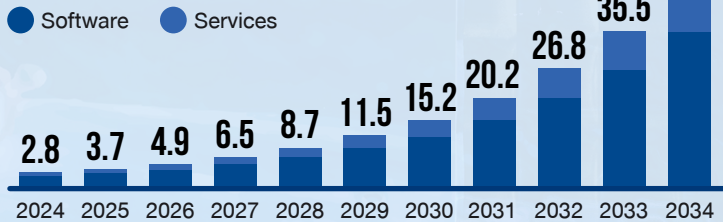
• photogpedia.com

• tdri.or.th

ตัวเลขน่ารู้ AI และมีติด้านวัฒนธรรม

ตลาดหนังสือที่เขียนด้วย AI ทั่วโลก

ปี 2024-2034 (พันล้าน US\$)

2.8 พันล้าน US\$

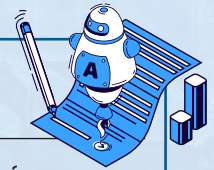
คือมูลค่าตลาด ในปี 2024

47.1 พันล้าน US\$

ตัวเลขคาดการณ์ ปี 2034

32.6%

อัตราการเติบโตเฉลี่ยรายปี (CAGR) ในช่วงปี 2025-2034

อุตสาหกรรมดนตรีกับการใช้ AI เชิงสร้างสรรค์ (Generative AI)

2.92

พันล้าน US\$ มูลค่า AI เชิงสร้างสรรค์ในแวดวงดนตรี คาดว่าจะเติบโตภายในสิ้นปี 2568

2.38

พันล้าน US\$ มูลค่าของตลาดนี้มีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ในปี 2567

18.47

พันล้าน US\$ มูลค่าของการเติบโตที่ขยายตัวรวดเร็ว คาดว่ายังดำเนินต่อไป ภายในปี 2577

22.72%

อัตราเติบโตเฉลี่ยต่อปี (CAGR) ของอุตสาหกรรม ระหว่างปี 2568 ถึงปี 2577

Midjourney เครื่องมือ AI ยอดนิยมใช้สร้างภาพ

1,000,000 คน

จำนวนผู้ใช้งานภายใน 6 เดือนหลังเปิดตัว

4 ใน 10

ของผู้ใช้ สร้างภาพจากข้อความว่าเป็นผู้หญิง

อันดับ 5

ลำดับการเป็นแพลตฟอร์มที่มีผู้ใช้งานเร็วที่สุด

36.99%

ของผู้เยี่ยมชมมีอายุระหว่าง 25-34 ปี

1.2-2.5 ล้านคน

จำนวนผู้ใช้งาน Midjourney ต่อวัน

16.8 กว่าล้านคน

จำนวนผู้เข้าชม Midjourney ทั่วโลก

การแยกย่อยมูลค่าตลาดภาพที่สร้างจาก AI ทั่วโลก

ปี 2022-2023 และมูลค่าที่คาดการณ์ไว้สำหรับปี 2030

● Current

● Projected

0.26

พันล้าน US\$

0.29

พันล้าน US\$

0.92

พันล้าน US\$

2022

2023

2030

DiTenun สตาร์ทอัพสืบสานประเพณีทอผ้าด้วย AI ในอินโดนีเซีย

6 จาก 40

ประเพณีการทอผ้าที่ได้รับการสืบทอดและจะเติบโตต่อไป

210 คน

จำนวนช่างฝีมือดั้งเดิมที่ได้รับประโยชน์จากการใช้ AI

6

วารสารวิชาการที่ตีพิมพ์การสืบสานงานทอด้วย DiTenun ที่ใช้ AI

7

กลุ่มทอผ้าที่ได้รับความช่วยเหลือส่งต่อภูมิปัญญาชุมชนสู่คนรุ่นใหม่

8

ลวดลายทอแบบทันสมัยที่สร้างได้โดยใช้แอปพลิเคชัน DiTenun

แบบจำลองดิจิทัล

โบสถ์ St. Peter's Basilica ในวาติกัน
เพื่องานอนุรักษ์ด้วย AI ในปี 2025

30 กว่า
ล้านคน

ที่จะผ่านประตูศักดิ์สิทธิ์ของมหาวิหาร
จากจำนวนผู้แสวงบุญ 50,000 คน
ในวันปกติ

400,000 ภาพถ่ายดิจิทัล
ละเอียดสูง

ถ่ายด้วยโดรน กล้อง และเลเซอร์ นาน 4 สัปดาห์
ช่วงไม่มีผู้ชมมหาวิหาร

22 เทราไบต์

คือข้อมูลดิจิทัลมหาวิหารคาทอลิก
แห่งนี้ ที่ถูกเก็บรักษาแบบจำลอง 3D
ซึ่งมีความแม่นยำสูง

AI กับพิพิธภัณฑ์ Rijksmuseum เนเธอร์แลนด์ ปี 2024

จำนวนผู้เข้าชม
เว็บไซต์พิพิธภัณฑ์

7.2
ล้านคน

คอลเลกชันถูกเชื่อมโยง
ด้วย AI

> 800,000
ชิ้นงาน

ผู้เข้าชม
ผ่านโซเชียลมีเดีย

58.5
ล้านคน

หนังสือที่ถูกเชื่อมโยง AI
เช่นเดียวกัน

500,000
เล่ม

ภาพ : www.nationalgeographic.com

แนวโน้มตลาดมิงะ ที่สร้างโดย AI

ทั่วโลก

25 ล้านเหรียญ US\$
ในปี 2024

คาดว่าจะเติบโตที่อัตรา
CAGR **27.5%**
ตั้งแต่ปี 2025-2030

เอเชีย
แปซิฟิก

42.7%

สัดส่วนรายได้ตลาด ปี 2024
คาดว่าจะเติบโตที่อัตรา
CAGR **27%** ตั้งแต่ปี 2025-2030

ภาพยนตร์ที่สร้างโดย AI นับเป็นวัฒนธรรมได้ในหลายมิติ

47%

มองว่าจะแยกกว่า
ที่มนุษย์สร้างขึ้น

24%

เชื่อว่าคุณภาพ
น่าจะใกล้เคียงกัน

19%

คิดว่าน่าจะทำได้ดี
กว่ามนุษย์สร้าง

10%

ไม่สนใจว่าสร้างขึ้น
โดยมนุษย์หรือ AI

แบบสำรวจผ่าน SurveyMonkey
Audience for Top 10

ภักทาย แอปพลิเคชัน
TAGTHAI
เพื่อการท่องเที่ยว
และเรียนรู้วัฒนธรรม

2,000,000 ราย

ชาวไทยและชาวต่างชาติ
ที่ดาวน์โหลด ปี 2567

3 ภาษา

ที่แอปพลิเคชันรองรับ
ได้แก่ ไทย จีน อังกฤษ

1,000,000 ครั้ง

ที่ดาวน์โหลดโดย
Android

13 พฤศจิกายน
ปี 2562

เปิดตัวครั้งแรกในฐานะ
แอปฯ ท่องเที่ยวแห่งชาติ

105%

การเติบโตที่เพิ่มสูงขึ้น
และมียอดขายเพิ่มขึ้นถึง 183%

> 40 หน่วยงาน

ภาคเอกชนและรัฐบาลไทย
ร่วมมือกันเป็น TAGTHAI

อ้างอิง :

• aiprm.com
• Fortune Business Insights
• tagthai.com

• androidrank.org
• grandviewresearch.com
• theartnewspaper.com

• apnews.com
• kasikornbank.com

• c21media.net
• market.us

• demandsage.com
• rijksmuseum.nl

• ditenun.com
• simplebeen.com

วัฒนธรรม ที่ถูกขับเคลื่อนด้วยอัลกอริทึม

The Knowledge by okmd

ปัญญาประดิษฐ์ (AI) กำลังเข้ามามีบทบาทเชื่อมโยงกับชีวิตทางวัฒนธรรมของเราทุกคนมากขึ้นเรื่อยๆ ไม่ว่าจะผ่านการสร้างสรรค์งานศิลปะและดนตรี ไปจนถึงการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม และการกำหนดคุณค่าทางสังคม AI กำลังนิยามใหม่ที่ว่าวัฒนธรรมถูกผลิตและถูกกำกับดูแลอย่างไร ค่านิยมระดับชาติและภูมิภาคมีอิทธิพลอย่างมากต่อการออกแบบ การกำกับดูแล และการประเมินด้านจริยธรรมของ AI สังคมที่ต่างกันให้ความสำคัญกับประเด็นที่แตกต่างกัน

บริบทะวันตก เช่น อเมริกาเหนือ ยุโรป

ในหลายพื้นที่ของยุโรปและสหรัฐอเมริกา การถกเถียงเกี่ยวกับ AI มักถูกรวมอยู่ในประเด็นเรื่องของการเป็นส่วนตัว อนาคต และความรับผิดชอบ สหภาพยุโรปมีกฎหมายสำคัญอย่าง AI Act ซึ่งจะมีผลบังคับใช้ที่ปลายปี 2025 ที่ใช้แนวทาง ‘มนุษย์เป็นศูนย์กลาง’ โดยห้ามการใช้ AI ที่ถือว่าเสี่ยงสูงต่อสิทธิมนุษยชน เช่น ระบบให้คะแนนทางสังคม หรือการสอดส่องที่ล่วงล้ำ และกำหนดมาตรการความโปร่งใสและความเป็นธรรมอย่างเข้มงวดในพื้นที่ที่อ่อนไหว แนวทางนี้สะท้อนคุณค่าของยุโรปในเรื่องศักดิ์ศรีและเสรีภาพของปัจเจก และยังคงเชื่อมโยงบทเรียนจากกฎหมาย GDPR เพื่อให้แน่ใจว่า AI เคารพสิทธิส่วนบุคคล

ในสหรัฐอเมริกา แม้ยังไม่มีกฎหมาย AI ฉบับเดียวแบบเบ็ดเสร็จ แต่มีแนวทาง เช่น Blueprint for an AI Bill of Rights ปี 2022 ที่ส่งเสริมการคุ้มครองจากอันตรายที่ AI อาจก่อ เช่น อัลกอริทึมที่ลำเอียงในกระบวนการจ้างงานหรือการบังคับใช้กฎหมาย บริษัทเทคโนโลยีมักออก ‘กฎบัตรจริยธรรม’ ด้วยตนเอง และมีเวทีพหุภาคีสำหรับกำหนดบรรทัดฐานของ AI แนวทางการกำกับดูแลแบบตะวันตกมักโน้มเอียงไปทางประชาธิปไตยแบบพหุนิยม มีการมีส่วนร่วมจากมหาวิทยาลัยภาคประชาสังคม อุตสาหกรรม และรัฐบาล เพื่อสร้างสมดุลระหว่างนวัตกรรมกับการกำกับดูแล

แม้ภายในตะวันตกเองก็มีความแตกต่าง เช่น แคนาดาและสหภาพยุโรปให้ความสำคัญต่อผลกระทบของ AI ต่อกลุ่มชายขอบ ขณะที่สหรัฐอเมริกาเน้นนวัตกรรมและความมั่นคง แต่โดยทั่วไปแล้วค่านิยมแบบเสรีประชาธิปไตยก่อให้เกิดนโยบาย AI ที่ให้ความสำคัญกับสิทธิส่วนบุคคล ความโปร่งใส และกลไกตรวจสอบ เช่น การตรวจรับรอง นอกจากนี้ ภูมิภาคตะวันตกยังถกเถียงเรื่องจริยธรรมของ AI ในเชิงหลักการสากล เช่น ข้อเสนอแนะด้านจริยธรรมของยูเนสโก 2021 ที่ผลักดันโดยหลายประเทศตะวันตก เพื่อกำหนดบรรทัดฐานระดับโลกเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ความหลากหลาย และความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม

บริบทจีน

จีนมีบริบททางวัฒนธรรมและการเมืองที่ก่อให้เกิดปรัชญาการกำกับดูแล AI ที่แตกต่าง รัฐมีบทบาทรวมศูนย์และชี้้นำในการกำหนดทิศทางการพัฒนา AI สอดคล้องกับประเพณีแบบรวมหมู่และลัทธิขงจื้อที่ให้ความสำคัญกับความกลมเกลียวของสังคมและสวัสดิการส่วนรวม แนวทางนี้มักถูกอธิบายว่าเป็น ‘การกำกับดูแลที่เน้นผลลัพธ์และประโยชน์ส่วนรวม’ ต่างจากตะวันตกที่เน้นผลประโยชน์ของปัจเจก

The Knowledge by okmd

ในทางปฏิบัติ กฎระเบียบ AI ของจีนมุ่งเน้นความมั่นคงทางสังคม ศีลธรรม และความมั่นคงของรัฐ ตัวอย่างเช่น กฎระเบียบปี 2022 เกี่ยวกับอัลกอริทึมแนะนำ และมาตรการชั่วคราวปี 2023 เกี่ยวกับ Generative AI กำหนดให้บริการ AI ต้อง ‘ยึดถือคุณค่าหลักแบบสังคมนิยม’ และไม่ผลิตเนื้อหาที่บ่อนทำลายอุดมการณ์หรือความมั่นคงของรัฐ แพลตฟอร์ม Generative AI ในจีนต้องกรองเนื้อหาทางการเมืองหรือ ‘เนื้อหาที่เป็นอันตราย’ โดยโครงสร้างตั้งต้นรัฐยังบังคับให้ต้องมีการขอใบอนุญาตและตรวจสอบความปลอดภัยก่อนให้บริการ AI ต่อสาธารณะ

ด้านจริยธรรม เอกสาร AI ของจีนกล่าวถึงความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือคล้ายกับตะวันตก แต่เน้น ‘ความรับผิดชอบต่อสังคม’ มากกว่าสิทธิส่วนบุคคล วัฒนธรรมขงจื้อยังสนับสนุนการมองว่า AI เป็นเครื่องมือเสริมสร้างความกลมเกลียวและความมั่งคั่งร่วมกัน ภายใต้การกำกับดูแลโดยรัฐอย่างมีเมตตา สิ่งนี้เห็นได้จากโครงการระดับชาติ เช่น AI เพื่อลดความยากจน หรือการใช้ AI ในบริการสาธารณะ เช่น การศึกษา สาธารณสุข เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ แม้ผู้วิจารณ์ตะวันตกมักชี้ไปที่แง่มุมการสอดส่องของ AI ในจีน เช่น การใช้การจดจำใบหน้าในพื้นที่สาธารณะ แต่ภายในจีนเองก็มีการสนับสนุนให้ใช้ AI เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและพัฒนาเศรษฐกิจ สะท้อนความไว้วางใจในรัฐบาลและการกำกับดูแลเทคโนโลยี

ภูมิภาคอื่นๆ เช่น เอเชีย แอฟริกา ละตินอเมริกา ตะวันออกกลาง

หลายประเทศทั่วโลกกำลังสร้างยุทธศาสตร์ AI ที่ผสมผสานแนวปฏิบัติสากลกับค่านิยมท้องถิ่น ความแตกต่างทางวัฒนธรรมในแต่ละภูมิภาคทำให้การกำหนดนโยบาย AI มีจุดเน้นที่ไม่เหมือนกัน

ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ สิงคโปร์

รัฐบาลผลักดันนวัตกรรม AI อย่างเข้มแข็ง ควบคู่กับการเน้นความเป็นอยู่ของชุมชนญี่ปุ่น ตัวอย่างเช่น บูรณาการ AI เข้ากับวิสัยทัศน์ 'สังคม 5.0' เพื่อแก้ปัญหาสังคม เช่น ปัญหาสังคมสูงวัย การรับมือภัยพิบัติ ในรูปแบบที่เป็นมิตรต่อมนุษย์ และยังคงมีความคุ้นเคยสูงกับการใช้หุ่นยนต์ในชีวิตประจำวัน

ในโลกอาหรับ

ประเทศอย่างสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์และซาอุดีอาระเบียได้เปิดตัวโครงการ AI ขนาดใหญ่ มุ่งเน้นการกระจายความหลากหลายทางเศรษฐกิจและโครงการสมาร์ทซิตี พร้อมกับพัฒนาแนวทางจริยธรรม เช่น หลักการจริยธรรม AI ของ UAE ที่เน้นความครอบคลุมและความโปร่งใส เวอร์กซ์โอเพ่นสโกลปี 2025 ที่ไคโร ยังชี้ให้เห็นว่าประเทศอาหรับกำลังเชื่อมต่อแผน AI เข้ากับการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและอนุสัญญาด้านความหลากหลายทางวัฒนธรรมปี 2005 เพื่อให้ AI สนับสนุนวัฒนธรรมท้องถิ่นแทนที่จะทำลายมัน

ในแอฟริกา

หลายประเทศเน้นการสร้างศักยภาพและการยกระดับสังคมผ่าน AI เช่น เคนยา และแอฟริกาใต้ใช้ AI ในเกษตรกรรม การสาธารณสุข และการศึกษาเพื่อปิดช่องว่างด้านการพัฒนา การถกเถียงเรื่องการกำกับดูแลในแอฟริกามักเน้นหลักเลี้ยงชีพทางเทคโนโลยี และให้ AI ถูกใช้เพื่อลดความไม่เท่าเทียม สหภาพแอฟริกายังได้ออกกลยุทธ์ด้านข้อมูลและ AI ที่ยึดถือค่านิยมแบบแอฟริกัน เช่น ความเป็นหนึ่งเดียว ความเสมอภาค และเรียกร้องให้ภาษาและมุมมองของแอฟริกาได้รับการแทนที่ในระบบ AI เพื่อหลีกเลี่ยง 'ลัทธิล่าอาณานิคมทางดิจิทัล'

ในละตินอเมริกา

ประเทศอย่างบราซิลและอาร์เจนตินามีกลยุทธ์ AI ที่ก้าวหน้า โดยคำนึงทั้งด้านนวัตกรรมและผลกระทบทางสังคม กลยุทธ์ AI ของบราซิล ที่เปิดตัวในปี 2021 เน้นจริยธรรม สิทธิมนุษยชน และการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจ สอดคล้องกับกรอบกฎหมายดิจิทัลที่เข้มแข็งของประเทศ นักคิดละตินอเมริกา และแอฟริกาจำนวนไม่น้อยกังวลว่า หากไม่ควบคุม AI อาจทำให้ความเหลื่อมล้ำเพิ่มขึ้นหรือยึดยึดค่านิยมจากภายนอก จึงมีการเรียกร้องให้ 'ปลดแอก AI จากอาณานิคม' ผ่านการสร้างบุคลากรและโซลูชัน AI ที่พัฒนาขึ้นเอง เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทวัฒนธรรมท้องถิ่น

ข้อกังวลหนึ่งคือเครื่องมือ AI ที่ใช้งานทั่วโลกอาจทำให้วัฒนธรรมต่างๆ กลายเป็นแบบเดียวกัน ทำลายเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่น โมเดล AI มักจะสะท้อนข้อมูลและค่านิยมของผู้พัฒนา ซึ่งส่วนใหญ่มาจากภูมิภาคที่ผลิตเทคโนโลยีเพียงไม่กี่แห่ง ยกตัวอย่างเช่น ผู้ช่วย AI ด้านภาษาที่ได้รับความนิยมหลายตัวถูกพัฒนาในสภาพแวดล้อมที่ใช้ภาษาอังกฤษ และมักจะอ้างอิงวัฒนธรรมตะวันตกเป็นค่าเริ่มต้น

การศึกษาจากมหาวิทยาลัย Cornell ได้แสดงให้เห็นผลกระทบอย่างชัดเจน เมื่อผู้ใช้ชาวอินเดียนิยมใช้ ผู้ช่วยเขียน AI พบว่ามันมักจะแนะนำเนื้อหาที่เน้นวัฒนธรรมตะวันตก เช่น หากผู้ใช้ชาวอินเดียนิยมเขียนเกี่ยวกับอาหารหรือเทศกาล AI จะแนะนำ 'พิซซ่า' และ 'คริสต์มาส' แทนที่จะเป็นอาหารท้องถิ่นหรือเทศกาลในพื้นที่ เมื่อพิมพ์ 'S' เพื่อหานักแสดงที่ชื่นชอบ AI จะแนะนำ Scarlett Johansson หรือ Shaquille O'Neal แทนที่จะเป็น Shah Rukh Khan ซึ่งเป็นไอคอนของบอลลีวูด

นักวิจัยเรียกคุณลักษณะนี้ว่า 'ลัทธิล่าอาณานิคม AI' โดยเตือนว่าการบังคับใช้บรรทัดฐานตะวันตกอย่างละเอียดอ่อนเช่นนี้ อาจมีอิทธิพลไม่เพียงแค่วิธีการเขียนของผู้ใช้ที่ไม่ใช่ชาติตะวันตก แต่ยังรวมไปถึงวิธีคิดด้วย เพราะการนำเสนออ้างอิงวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่งเป็นมาตรฐานเริ่มต้นอย่างต่อเนื่อง สิ่งนี้ทำให้เกิดความกังวลเรื่องการสูญเสียวัฒนธรรมหากระบบ AI ยังคงมุ่งเน้นตะวันตก

The Knowledge by okmd

ผู้นำในแอฟริกาและเอเชียได้สะท้อนความกังวลเหล่านี้โดยชี้ให้เห็นว่าหากไม่มีข้อมูลป้อนจากท้องถิ่น AI อาจกลายเป็นรูปแบบใหม่ของจักรวรรดินิยมทางวัฒนธรรม เช่น การเสริมสร้างภาษาอังกฤษเหนือภาษาพื้นเมือง หรือการส่งเสริมมาตรฐานความงามแบบตะวันตกในฟีดโซเชียลมีเดียที่ AI คัดสรร

ในทางกลับกัน AI ก็มีศักยภาพที่จะเฉลิมฉลองและเผยแพร่วัฒนธรรมที่หลากหลายไปยังวงกว้างมากกว่าที่เคยเป็นมา AI สามารถช่วยแปลและเผยแพร่เพลงของนักดนตรีท้องถิ่นไปยังผู้ฟังทั่วโลกด้วยคำบรรยายอัตโนมัติ หรือแนะนำภาพยนตร์จากทั่วโลกให้กับผู้ชมที่อาจไม่เคยได้พบเจอในรูปแบบอื่น

การศึกษาหนึ่งสะท้อนให้เห็นว่า แม้เพียงการใส่คำสั่งที่ระบุบริบททางวัฒนธรรม เช่น 'ในรูปแบบของนักเขียนอินเดีย' สามารถทำให้ AI สร้างเนื้อหาที่สะท้อนเอกลักษณ์ท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง และช่วยลดแนวโน้มของระบบในการทำให้วัฒนธรรมทั่วโลกถูกทำให้เหมือนกันมากเกินไป

การออกแบบและใช้งาน AI อย่างมีสติ จึงไม่เพียงเป็นเรื่องของเทคโนโลยีเท่านั้น แต่ยังเป็นการคงไว้ซึ่งความหลากหลายทางวัฒนธรรมและวิถีคิดของมนุษย์ที่ทำให้โลกของเรายังคงมีสีสันและความหมายในแบบที่แตกต่างกันออกไป **h**

‘AI’ ผสาน ‘วัฒนธรรม’ นำไปสู่ ‘สิ่งใหม่’ ก้าวต่อไป ของวัฒนธรรมในอาหรับ

นวัตกรรม ผลงาน กิจกรรม และการเคลื่อนไหวจำนวนมากสนับสนุนว่า AI มีอิทธิพลต่อทุกประเด็นและทุกภูมิภาคของโลก รวมถึงวัฒนธรรมอาหรับที่มีเสน่ห์เฉพาะตัว ทั้งด้านภาษา ศิลปะ วิถีชีวิต และค่านิยมทางสังคม ช่วยเป็นสื่อกลางการส่งต่อวัฒนธรรมให้เข้าถึงคนรุ่นใหม่

ดังตัวอย่างเหล่านี้ที่แสดงให้เห็นถึงการนำ AI มาใช้ในการรักษาวัฒนธรรม ไปจนถึงการเล่าใหม่ในรูปแบบแตกต่าง และสร้างสรรค์เพื่อส่งต่อวัฒนธรรมที่มีมาแต่ดั้งเดิม

งานเขียนอักษรอาหรับดั้งเดิมเป็นอักษร 3D โดยศิลปิน UAE ผสาน AI เข้ากับความละเอียดละไมของมนุษย์

เริ่มที่เรื่องราวตัวอักษรของ ดิอา อัลลัม จากประเทศสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ศิลปินที่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ อย่าง AI และ AR (ความจริงเสริม) เพื่อยกระดับศิลปะการเขียนอักษรอาหรับแบบดั้งเดิม โดยเน้นการรักษาความงดงาม ความลื่นไหล และอารมณ์ของตัวอักษรคู่กับการเพิ่มมิติและเลเยอร์ใหม่ๆ สำหรับผลงานชิ้นนี้ AI ได้ช่วยสร้างประสบการณ์ศิลปะที่มีการโต้ตอบมากขึ้นได้ ทำให้งานศิลปะมีชีวิตชีวาในโลกดิจิทัล โดยยังคงให้ความสำคัญกับ ‘ความละเอียดละไมของมนุษย์’ หรือ ‘Human Touch’ โดยก่อนหน้านี้ อัลลัมมีประสบการณ์ด้านการวางผังเมือง เป็นผู้มีส่วนร่วมสร้างสรรค์ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องแสงที่ใหญ่ที่สุดในโลก และมองว่าตัวอักษรอาหรับคือมรดกสำคัญทางวัฒนธรรม จากบทความ UAE-based 3-D Calligraphy Artist Blends AI with Human Touch ค.ศ. 2024 โดย Aletihad News

ภาพ : en.aletihad.ae

นิทรรศการศิลปะผสาน AI สุดล้ำที่ Museum of the Future กับการเปิดตัวในงาน Dubai Future Forum ในนครดูไบ

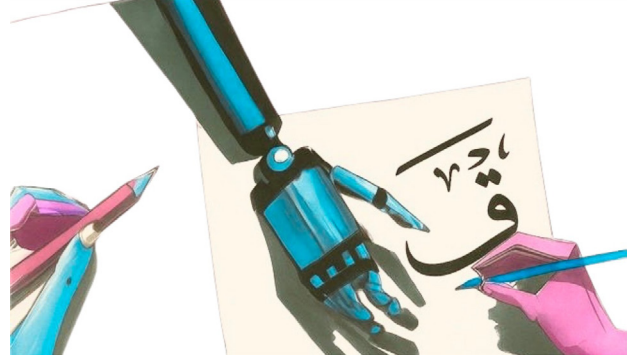
Museum Of The Future หรือพิพิธภัณฑ์แห่งอนาคตที่เปิดตัวใน ค.ศ. 2022 สร้างขึ้นจากวัฒนธรรมและวิสัยทัศน์ที่น่าจับตามอง ทำให้สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์เป็นหนึ่งในประเทศก้าวล้ำที่สุดในโลกภายในไม่ถึง 50 ปี ที่นี้จึงมักเป็นต้นทางส่งต่อความรู้และแรงบันดาลใจ รวมถึงนิทรรศการในชื่อ Earth Dreams งาน Digital Immersive Art หรืองานศิลปะดิจิทัลที่ให้ผู้ชมมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ จากการผสมผสานข้อมูลภาพ อากาศ และดาวเทียม เข้าร่วมกับ Generative AI และถ่ายทอดโดยใช้โปรเจกเตอร์ขนาดใหญ่ สร้าง Data Paintings หรือศิลปะจากข้อมูลจริงที่ผสมผสานศิลปะ เทคโนโลยี และธรรมชาติเข้าด้วยกัน โดยใน ค.ศ. 2024 นิทรรศการได้เปิดตัวในงาน Dubai Future Forum การประชุมสำคัญระดับโลกที่จัดในดูไบ

ภาพ : www.arnnewscentre.ae

AI และวัฒนธรรมในภูมิภาคอาหรับ วิสัยทัศน์ระดับภูมิภาคจากโคโร เวิร์กช็อปโดย UNESCO

มิถุนายน ค.ศ. 2025 สำนักงานยูเนสโกประจำภูมิภาค
อียิปต์และซูดานได้จัดเวิร์กช็อปหัวข้อ 'AI และวัฒนธรรม
ในภูมิภาคอาหรับ วิสัยทัศน์ระดับภูมิภาคจากโคโร' ขึ้น
โดยมีวิทยากรจากประเทศอาหรับเข้าร่วม ได้แก่
อียิปต์ ซูดาน ตูนิเซีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ และ
ซาอุดีอาระเบียสำรวจ AI ที่ส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรม
ใน 3 ด้านหลัก ได้แก่ มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้
และจับต้องไม่ได้ ศิลปะและการศึกษาทางวัฒนธรรม
และอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมและอุตสาหกรรม
สร้างสรรค์ นำไปสู่ความรู้ที่น่าสนใจ เช่น บทบาท AI
ในการอนุรักษ์และบันทึกข้อมูลมรดกทางวัฒนธรรม
ซึ่งมีความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
วิธีใช้ AI ระบุและวิเคราะห์แหล่งโบราณคดีโรมัน การใช้
AI ยกระดับการสอน สื่อ และการแสดงออกทางศิลปะ
การวิเคราะห์บทบาท AI ในการศึกษาด้านวารสารศาสตร์
และนโยบายสนับสนุนการบูรณาการ AI อย่างมีจริยธรรม

ภาพ : unesco.org

ภาพ : www.siasat.com

มิตด้านศาสนาที่สนับสนุนด้วย AI เทคโนโลยีทางเลือกเพื่อผู้แสวงบุญ จากซาอุดีอาระเบีย

AI ยังได้ช่วยสนับสนุนในแง่มุมศาสนาในวัฒนธรรม
อาหรับ จากการที่กระทรวงกิจการอิสลาม ตะวันออก และ
แนวทางอิสลามประเทศซาอุดีอาระเบีย ได้นำเสนอ
แอปพลิเคชันเสมือนจริง 3 มิติ หลายภาษา ใช้สอน
การประกอบพิธีกรรมฮัจญ์และอุมเราะห์ สอดคล้องกับ
จำนวนผู้แสวงบุญที่หลังไหลเข้ามาประกอบพิธีฮัจญ์
ในราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบียในแต่ละปี มีเป้าหมาย
เพื่อฝึกอบรมผู้ใช้ให้ปฏิบัติพิธีกรรมฮัจญ์และอุมเราะห์
ได้อย่างถูกต้องตามพิธีเพื่อลดความผิดพลาด ทั้งยัง
สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย
ปี 2030 ที่ต้องการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการให้
บริการแก่ผู้แสวงบุญ โดยสร้างสภาพแวดล้อมเสมือนจริง
ที่สะท้อนความเป็นจริงทางภูมิศาสตร์และลำดับเวลา
ของพิธีการ โดยรองรับภาษาอาหรับ อังกฤษ ฝรั่งเศส
และฮิบรู

นับเป็นตัวอย่างในการปรับใช้ AI อย่างสร้างสรรค์เพื่อให้วัฒนธรรมดำรงอยู่และนำไปสู่ 'สิ่งใหม่' ที่ดีขึ้นกว่าเดิม
จากการลงมือทำและร่วมมือของหลากหลายภาคส่วน ทั้งองค์กรนานาชาติ ภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้ที่มีความชำนาญ
ด้านวัฒนธรรม **K**

อ้างอิง :

• diaallam.com
• unesco.org

• en.alethad.ae

• mediaoffice.ae

• museumnext.com

• museumofthefuture.ae

• spa.gov.sa

สำรวจธุรกิจและองค์กรทั่วโลก เสริมพลังด้านวัฒนธรรมด้วย AI

ยุคที่เทคโนโลยีก้าวไปไกล ธุรกิจได้นำเทคโนโลยี 'AI' มาผสานกับ 'วัฒนธรรม' เพื่ออนุรักษ์ ถ่ายทอด และสร้างสรรค์มิติใหม่ทางศิลปะ ภาษา และอัตลักษณ์ท้องถิ่น สร้างมูลค่าทาง วัฒนธรรม ชวนคุณมาสำรวจธุรกิจที่นำ AI มาช่วยเสริมพลังให้วัฒนธรรมข้ามพรมแดนได้ไกล

ถามได้-ตอบได้กับ Ask Mona สตาร์ทอัพ เพื่อสนับสนุนงานพิพิธภัณฑ์จากฝรั่งเศส

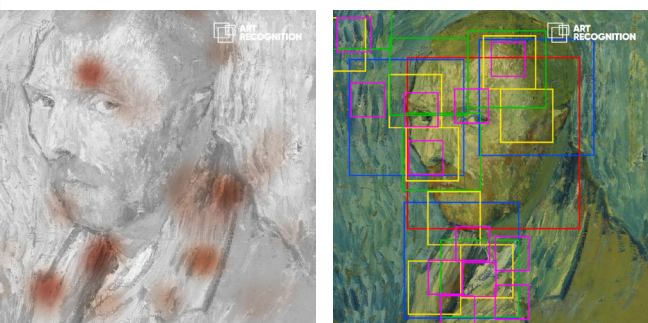
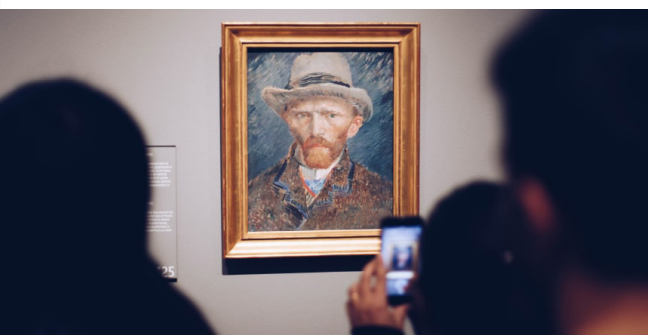
Ask Mona ใช้ AI ส่งเสริมการเข้าถึงวัฒนธรรม ศิลปะ และ พิพิธภัณฑ์ โดยเฉพาะกับกลุ่มคนรุ่นใหม่ ผ่านการใช้แชทบอตอัจฉริยะที่สามารถตอบคำถาม พูดคุย และแนะนำประสบการณ์ทางวัฒนธรรมในรูปแบบที่เข้าถึงง่ายและเป็นมิตรกับผู้ใช้

ซึ่งมารियง คาร์เร ศิลปิน โปรแกรมเมอร์ ซีอีโอ และผู้ร่วมก่อตั้ง Ask Mona ได้เคยอธิบายถึงวิธีที่ AI กำลังเปลี่ยนแปลงประสบการณ์ของผู้เข้าชมในสถาบันทางวัฒนธรรมผ่านการโต้ตอบส่วนบุคคลโดยผู้ช่วย AI 'Mona' ที่พวกเขาสร้างขึ้นได้อย่างยอดเยี่ยม เพราะเริ่มได้ตั้งแต่ขั้นตอนก่อนการเยี่ยมชม การเยี่ยมชม และการซื้อของขวัญหลังเยี่ยมชมและสัมผัสประสบการณ์ช่วยกระตุ้นการมีส่วนร่วม และช่วยให้ผู้เข้าชมถามคำถามและรับข้อมูลที่ครอบคลุมตามความต้องการได้จริง

เธอได้เน้นถึงความท้าทายในการควบคุมข้อมูลที่ป้อนเข้าสู่ระบบปัญญาประดิษฐ์ ซึ่งนับเป็นปัญหาทั่วทั้งภาคส่วนรวมทั้งในงานด้านวัฒนธรรม Ask Mona ได้รับความไว้วางใจในการสนับสนุนงานองค์กรต่างๆ ในทุกอุตสาหกรรม ที่มากกว่า 150 แห่งทั่วโลกในปัจจุบัน ตั้งแต่เนื้อหาทางการศึกษาไปจนถึงคำแนะนำผลิตภัณฑ์ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วยความอัจฉริยะที่เพิ่มมากขึ้นของ AI ทั้งยังช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการเรียนรู้แบบเฉพาะบุคคล อ่านข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ www.askmona.ai

ภาพ : www.tatlerasia.com

ภาพ : art-recognition.com

Art Recognition วิเคราะห์งานศิลปะด้วย AI บิตใหม่การประมูล ในสวิตเซอร์แลนด์

เราจะมั่นใจได้แค่ไหนเมื่อ AI ทำหน้าที่ยืนยันว่างานศิลปะชิ้นที่อยู่ในมือคุณเป็นของแท้หรือของเทียม จากภาพที่ถูกจับโดยโทรศัพท์แล้วอัปโหลดให้ AI ช่วยตรวจ โดยเปรียบเทียบลายฝีแปรง สี โครงสร้างของภาพ และปัจจัยสำคัญอื่นๆ ที่น่าสนใจคือแนวทางนี้ได้มีการใช้งานจริงแล้ว โดยสถาบันประมูลบางแห่ง รวมถึง Germann Auction House ในเมืองซูริก ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ตามรายงานจากบทความ First A.I.-Authenticated Artwork Sells Big at Auction in 'Pivotal Test Case' ธันวาคม ค.ศ. 2024 โดยแพลตฟอร์มออนไลน์ชั้นนำระดับโลกที่เกี่ยวกับตลาดศิลปะ และจากการยืนยันโดยคารินา โบโบวิชี ผู้ก่อตั้ง Art Recognition บริษัทสตาร์ทอัพสัญชาติสวิสที่ให้บริการตรวจสอบความถูกต้องด้วย AI เธอเสริมว่าบริษัทประมูลอื่นๆ ยังได้แสดงความสนใจจากการประมูล และสามารถปิดการขายในการประมูลครั้งที่ได้กล่าวมา ทำให้

งานศิลปะ 3 ชิ้น ของ Louise Bourgeois ตามด้วย Marianne von Werefkin และ Mimmo Paladino สามารถปิดการขายได้จริงในตลาด ทั้งยังทำให้ผลงานชิ้นหนึ่งที่ไม่เคยมีใบรับรองความถูกต้องแบบดั้งเดิมจากผู้เชี่ยวชาญได้สิทธิ์เข้าประมูล ช่วยลดเวลาและต้นทุนในการตรวจสอบเบื้องต้น และได้รับความสนใจในวงการศิลปะระดับนานาชาติ

ภาพ : voxreality.eu

VOXReality การต่อยอดมรดก ทางวัฒนธรรม ด้วย AR และ AI ในประเทศไทย

VOXReality คือ โครงการที่ได้รับทุนจาก European Commission ภายในกรอบ Horizon Europe มีเป้าหมายในการพัฒนาการวิจัยและโมเดล AI ใหม่ ๆ เพื่อขับเคลื่อนประสบการณ์เชิงโต้ตอบ XR (Interactive XR Experience) ในอนาคต ที่ผู้ใช้สามารถ 'มีส่วนร่วม' และ 'โต้ตอบได้แบบเรียลไทม์' กับโลกเสมือน และเพื่อนำเสนอโมเดลเหล่านี้ส่งต่อสู่ตลาดยุโรปในวงกว้าง หนึ่งในนั้นคือการสำรวจว่าเทคโนโลยี Immersive ที่ทำให้รู้สึกเหมือนมีส่วนร่วมโดยตรงกับสภาพแวดล้อมดิจิทัล สามารถยกระดับการแสดงผลละครสดด้วยเนื้อหาเสริมแบบเรียลไทม์ได้อย่างไร โดยให้ความสำคัญกับการผสานระหว่างศิลปะการแสดง (การแสดงสด) ศิลปะวรรณกรรม

(บทละครและงานเขียนบทละคร) และมรดกทางวัฒนธรรมทั้งแบบจับต้องได้ (โรงละครและพื้นที่) และแบบจับต้องไม่ได้ (เรื่องราว พิธีกรรม และแนวทางการแสดง) โดยมีเป้าหมายคือการใช้ AR เพื่อยกระดับการแสดงผลละครเวที โดยการซ้อนทับองค์ประกอบดิจิทัล เช่น ภาพ ข้อความ และเนื้อหาแบบอินเทอร์แอคทีฟ ลงบนเวทีสดโดยตรง นำมาซึ่งความท้าทาย เกิดเป็นละครเวทีที่ให้ประสบการณ์ที่เต็มไปด้วยพลังและท่าเต้นที่เข้มข้น มีเนื้อหาเสริมปรากฏในเวลาและในสถานที่ที่เหมาะสม สมบูรณ์แบบ โดยไม่รบกวนจังหวะผู้ชมการแสดง

AI ไม่ใช่เรื่องใหม่ที่ The Met พิพิธภัณฑ์ศิลปะระดับโลก ในสหรัฐอเมริกา

บทความ Exploring Art with Open Access and AI: What's Next? ที่เผยแพร่ตั้งแต่ ค.ศ. 2019 โดย metmuseum.org ทำให้ทราบว่า The Met หรือ The Metropolitan Museum of Art หนึ่งในพิพิธภัณฑ์ศิลปะที่ใหญ่ที่สุดและมีชื่อเสียงที่สุดในโลก ในนครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา คือพิพิธภัณฑ์ที่มาก่อนกาล ในฐานะพิพิธภัณฑ์ที่นำ AI มาใช้ ช่วยให้ผู้ใช้สามารถเชื่อมโยงและสัมผัสประสบการณ์ที่ทั้งลึกซึ้งและยิ่งใหญ่ของงานศิลปะในแบบ Open Access นอกจากนี้ที่ The Met ยังได้เคยจัดงานเสัการถอนที่ประสบความสำเร็จร่วมกับ Microsoft และ MIT พร้อมทั้งสนับสนุนให้ผู้เข้าร่วมสร้าง 5 ต้นแบบ ในการใช้ AI เพื่อสำรวจความเชื่อมโยงใหม่ๆ กับงานศิลปะในพิพิธภัณฑ์

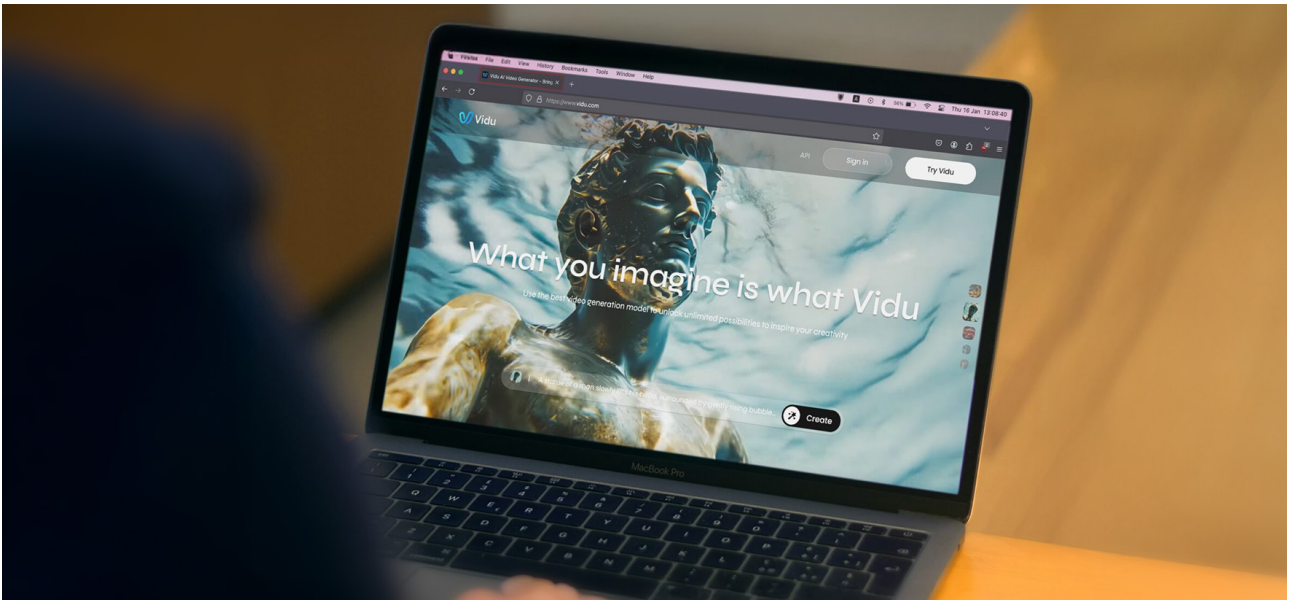

ภาพ : www.metmuseum.org

ภาพ : news.artnet.com

นับจากนั้น The Met ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับ AI และการเรียนรู้ของ Machine Learning ต่อเนื่องร่วมกันกับ Microsoft โดยเฉพาะการได้ร่วมมือกับทีม Applied AI ในโครงการ Art Explorer ที่โดดเด่นในการแนะนำโครงข่ายงานศิลปะที่มีลักษณะคล้ายกัน มีการปรับปรุงระบบแท็ก เพิ่มแท็กคำสำคัญให้กับวัตถุมากกว่า 275,000 ชิ้น ในคอลเลกชัน การดึงข้อมูลประวัติศิลปะจากแหล่งข้อมูลออนไลน์ มาเขียนใหม่ด้วย AI ที่เกิดขึ้นก่อนโลกจะรู้จักกับ ChatGPT โดย OpenAI ที่เปิดตัวครั้งแรก วันที่ 30 พฤศจิกายน ค.ศ. 2022 ที่มี Microsoft เป็นพันธมิตรหลักทางกลยุทธ์และผู้ลงทุนรายใหญ่ของ OpenAI

ภาพ : kr-asia.com

ShengShu Technology จาก AI เพื่อความบันเทิงสู่งานอนุรักษ์ ในสาธารณรัฐประชาชนจีน

ShengShu Technology คือ สตาร์ทอัพจากจีนที่พัฒนาเครื่องมือ Generative AI เช่น Vidu-1.5 ที่สามารถสร้างวิดีโอจากภาพนิ่งไม่กี่ภาพ (Image-to-Video) โดยนับตั้งแต่ ChatGPT เปิดตัว Sora ที่มีความสามารถสร้างวิดีโอจากข้อความใน ค.ศ. 2024 ซึ่งเป็นนวัตกรรมบุกเบิก บริษัทเทคโนโลยีจีนหลายแห่งได้ก้าวเข้ามาเปิดตัวผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวอย่างรวดเร็วรวมถึง Vidu ของ ShengShu Technology ที่ได้รับความนิยมแพร่หลายกลายเป็นเครื่องมือในหมู่ครีเอเตอร์ระดับโลกที่ผลิตคอนเทนต์ นำไปสู่คลิปวิดีโอที่สนุกสนาน และเปี่ยมจินตนาการ เช่น คลิปปลอมน มังกรสี่สีกู้ตเตอร์ไฟฟ้าในเสื้อแจ็กเกตสไตร์จีน

ภาพ : www.chinadailyhk.com

ในแง่การอนุรักษ์ วิศวกร AI ของ ShengShu ได้ใช้ประโยชน์จากแบบจำลองขนาดใหญ่หลายรูปแบบที่เป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลจิตรกรรมฝาผนังโบราณจำนวนมาก จากพระราชวังหย่งเล่อในมณฑลซานซี ซึ่งเป็นวัดเต๋าที่ใหญ่ที่สุดในประเทศจีน ที่กล่าวได้ว่าจิตรกรรมฝาผนังของวัดอายุ 800 ปีแห่งนี้ประสบปัญหา เช่น มีฝุ่น สีซีดจาง และการเสื่อมสภาพยังไม่บรรจบขนาดอันใหญ่โต รูปแบบที่โดดเด่น และความซับซ้อนอันวิจิตรบรรจง ทำให้การบูรณะมีความซับซ้อนอย่างมาก วิศวกรได้ฝึกฝน AI ด้วยข้อมูลศิลปะจิตรกรรมฝาผนัง ทำให้ AI เข้าใจงานจิตรกรรม ตั้งแต่การใช้สีไปจนถึงเทคนิคใช้พู่กันที่นำไปสู่การฟื้นฟู

จากกรณีศึกษาที่กล่าวมา เห็นได้ว่าการโอบรับและนำ AI มาช่วยเสริมพลังให้วัฒนธรรม ยิ่งเมื่อผนวก
รวมกับความคิดสร้างสรรค์ กลยุทธ์ทางการตลาด แผนด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ยิ่งนำมาซึ่งประโยชน์ จึงจำเป็น
อย่างยิ่งในการสนับสนุนด้านการวิจัยและพัฒนา การส่งต่อความรู้ เพื่อพร้อมสำหรับการแข่งขันในโลก AI **(K)**

อ้างอิง :

• art-recognition.com • askmona.ai • chinadaily.com.cn • metmuseum.org • voxreality.eu

AI กับวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่น

AI แทนที่และเปลี่ยนแปลงทุกสิ่ง รวมถึงวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่นที่ฝังรากลึกในแต่ละภูมิภาคของโลก จริงหรือไม่ เมื่อเริ่มเข้ามามีบทบาทในโลกอาหาร AI จะช่วยอนุรักษ์หรือทำให้วัฒนธรรมอาหารที่หลากหลาย เปลี่ยนไปอย่างไร มาหาคำตอบพร้อมกัน

ชวนสำรวจ AI ที่มีบทบาทกับวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่น

หากสำรวจ AI ที่มีบทบาทกับวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่นในเชิงบวก AI ได้สนับสนุนในหลากหลายแง่มุม ได้แก่ การบันทึก การอนุรักษ์ การเผยแพร่ การวิเคราะห์ การเล่าเรื่องเพิ่มมูลค่าให้กับจานอาหารที่มีเรื่องราวและเอกลักษณ์ ไปจนถึงการปรุงอาหาร

AI ช่วย ‘บันทึก’ ข้อมูลอาหารท้องถิ่นสู่ระดับตำรับ

AI ช่วยบันทึกสูตรอาหารที่ได้รับการส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่นได้ ตั้งแต่ข้อมูลเสียงที่ไม่มี การจดเป็นลายลักษณ์อักษร โดย AI ด้านเสียง (Speech Recognition) จะทำหน้าที่ แปลงเสียงพูดจากผู้สูงอายุหรือแม่ครัวท้องถิ่นให้เป็นข้อความ NLP (Natural Language Processing) หรือแปลงภาษาพูดให้อยู่ในรูปแบบสูตรอาหารที่เข้าใจง่าย สำหรับการถ่ายทอด เช่นเดียวกับโครงการ Recipes of Change โดย UNDP ที่เก็บสูตรอาหารพื้นบ้านจากผู้หญิงในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากโลกร้อน โดยมีการใช้ AI แปลงข้อมูลเสียงสัมภาษณ์บทสนทนา

AI ช่วย ‘รักษา’ พันธุ์พืชที่ใช้ในการผลิตอาหารท้องถิ่น

นอกจากบันทึกสูตรอาหารท้องถิ่น เกษตรกรในชุมชนยังนำ AI มาใช้ในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้ เช่นเดียวกับโครงการ Saagu Baagu ที่มี Digital Green เป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักร่วมกับอีก 3 สตาร์ทอัพด้านการเกษตร ได้รับการสนับสนุนจาก Bill & Melinda Gates Foundation ภายใต้ความร่วมมือกับ World Economic Forum และรัฐบาลรัฐเตลังคานา ของประเทศอินเดีย ได้ใช้ AI และ Chatbot ที่พูดได้หลายภาษาเพื่อให้คำแนะนำ ที่ช่วยเพิ่มผลผลิตให้กับเกษตรกรผู้ปลูกพริก 7,000 ราย

โครงการแนวคิดจาก Sustainability Directory ที่มีชื่อว่า Ascend Scenario ได้เสนอแนวคิดที่ AI สามารถออกแบบเพื่อแนะนำอาหารท้องถิ่นที่กำลังจะสูญหายหรือไม่เป็นที่นิยมให้กลับมาได้รับความสนใจได้ ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ Chabot O Thuc แชทบอตที่ร่วมเดินทางและแนะนำนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหารในเว้ เมืองมรดกโลกของประเทศเวียดนาม ช่วยตอบคำถามเกี่ยวกับอาหาร วัฒนธรรม และการท่องเที่ยวในเว้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย โดยให้บริการทั้งภาษาอังกฤษและภาษาเวียดนาม

AI ช่วย 'วิเคราะห์' สูตรและที่มาอาหารท้องถิ่น

การใช้ AI ช่วยวิเคราะห์แบ่งเป็นได้หลากหลายวัตถุประสงค์ เช่น การวิเคราะห์ภาพอาหารเพื่อถอดกลายเป็นสูตร สำหรับผู้สนใจที่จะปรุงอาหารท้องถิ่นจานนั้นๆ หรือเพื่อจำแนกแหล่งที่มาของอาหารในการเรียนรู้เกี่ยวกับอาหารในแต่ละท้องถิ่น หนึ่งในตัวอย่างคือ Pic2Recipe ระบบ AI โดย MIT ที่สามารถวิเคราะห์ภาพถ่ายอาหารจานหลักและแนะนำสูตรอาหารที่คล้ายคลึงกันได้จากฐานข้อมูลกว่า 1 ล้านสูตร ซึ่งถึงแม้จะไม่แม่นยำ 100 เปอร์เซ็นต์ในการพัฒนาช่วงแรกแต่สามารถช่วยเชื่อมโยงภาพอาหารท้องถิ่นเข้ากับสูตรที่เหมาะสม

AI ช่วย 'เล่าเรื่อง' อาหารท้องถิ่นเพื่อเพิ่มมูลค่า

AI ยังทำหน้าที่ได้อย่างดีในแง่ของการเพิ่มมูลค่าให้อาหารท้องถิ่น โดยมีตัวอย่างในประเทศไทย อย่างโครงการอบรม 'Storytelling for Local Heritage' โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงรายร่วมกับมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ภายใต้โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม (สิงหาคม พ.ศ. 2568) ผ่านเครื่องมือ Co+De Lab และ AI เพื่อพัฒนาเยาวชนเชียงรายให้เป็นนักเล่าเรื่องสร้างสรรค์ ประทับใจผู้ฟังและถ่ายทอดได้ทรงพลังยิ่งขึ้น ทำให้เรื่องเล่าอาหารท้องถิ่นมีชีวิตและภาพลักษณ์เข้าถึงง่าย เพิ่มพลังการสื่อสาร

AI ช่วย 'ปรุง' อาหารท้องถิ่น

ในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน หุ่นยนต์ AI ยังสามารถปรุงอาหารท้องถิ่นอย่างขยันขันแข็ง ตามรายงานจากมหาวิทยาลัยฮั่วเจี๋ย จากการคิดค้นระบบหุ่นยนต์ที่สามารถปรุงอาหารท้องถิ่นอย่างเมนูปลารวมตุ๋นสไตล์จีน (Braised Mixed Fish) แบบกว่านโจวได้แม่นยำ โดยจับองค์ประกอบ เทคนิค และรสชาติ และส่งต่อข้อมูลผ่านโค้ดหุ่นยนต์ ใช้อุปกรณ์แขนกลควบคุมการปรุงแทนเชฟ เช่น เติมน้ำมัน ผักกระเทียม และเคียวซอส ในระยะเวลาเพียง 4 นาที นอกจากนี้ ยังมีกว่า 50 สูตรอาหารท้องถิ่นที่ถูกบันทึกและเข้ารหัสในแพลตฟอร์ม

ในอีกมุมเรายังคงต้องตระหนักถึง AI ที่อาจทำให้วัฒนธรรมอาหารท้องถิ่นสูญเสียความเป็นเอกลักษณ์ เช่น การบันทึกสูตรที่เน้นความสะดวกหรือเชิงพาณิชย์มากเกินไปจนทำให้สูตรดั้งเดิมถูกปรับเปลี่ยนจนผิดเพี้ยน หรือการใช้หุ่นยนต์แทนแรงงานคนจนกระทบต่อชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น อีกทั้งยังอาจก่อให้เกิดการผูกขาดข้อมูลอาหารโดยองค์กรขนาดใหญ่ที่พร้อมในการลงทุน ดังนั้นนอกจากมุ่งใช้เพื่ออนุรักษ์ เสริมสร้างคุณค่า และสนับสนุนชุมชน การใช้ AI อย่างรู้เท่าทันจึงเป็นหนึ่งทักษะที่สำคัญที่สุด เพื่อให้ AI เป็นเครื่องมือสร้างสรรค์ในการสืบสานวัฒนธรรมอาหารที่มีทั้งคุณค่าและมูลค่าให้คงอยู่ต่อไป แม้เทคโนโลยี AI จะเข้ามาเปลี่ยนแปลง **h**

อ้างอิง :

• forbes.com
• vietnam.vn

• ft.com

• news.mit.edu

• quanzhougastronomy.com

• recipesforchange.org

• thehindubusinessline.com

AI กับนิยามใหม่ของคำว่า ‘ศิลปวัฒนธรรม’

เชื่อว่าคุณผู้อ่านจำนวนหนึ่งเวลาเห็นงานศิลปะที่สร้างจาก AI แล้วอาจรู้สึกงุนงงว่า AI ยังไม่สามารถผลิตงานศิลปะที่น่าสนใจออกมาได้ แต่หากเราลองนึกย้อนไปถึงสมัยที่กล้องถ่ายรูปเพิ่งถือกำเนิด ยุคนั้นนักถ่ายภาพรูปมีขนาดใหญ่และใช้งานยาก คนส่วนใหญ่ที่ใช้จึงไม่ใช่ศิลปิน และงานที่ออกมาก็ไม่ได้มีความสุนทรีย์ะ หรือไม่ได้สวยงามมากนัก เป็นแนว Portrait เป็นส่วนใหญ่ กว่าที่รูปถ่ายจะเริ่มมีความสวยงามเข้ามาเกี่ยวข้องก็ต้องใช้เวลาอีกพักใหญ่ เมื่อกล้องถ่ายรูปมีขนาดเล็กลงใช้งานง่ายขึ้น ศิลปินบางส่วนจึงเริ่มหันมาใช้กล้องถ่ายรูปในการสร้างสรรค์ผลงานต่างๆ งานที่ออกมาจึงมีความน่าสนใจมากขึ้น

เรื่องนี้คล้ายกับการผลิตงานศิลปะโดยใช้ AI ในยุคปัจจุบัน เนื่องจากศิลปินส่วนใหญ่ยังไม่ได้ให้การยอมรับมากนัก ผลงานจำนวนมากที่ออกมาจาก Hobbyist หรือ Programmer เลยอาจมีเรื่องของสุนทรีย์ะที่ค่อนข้างจำกัด หาก AI Art ใช้งานง่ายขึ้น และศิลปินให้การยอมรับมากขึ้น กว่านี้ เมื่อนั้นแล้วงานที่ออกมาอาจน่าสนใจกว่านี้ก็เป็นได้

คุยกันถึงเรื่องนี้แล้วก็พาลให้นึกถึงเรื่องการที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทผลักดันพวก Artistic Movement หรือ การเคลื่อนไหวทางศิลปะในยุคก่อน

ในช่วงกลางศตวรรษที่ 18 ก่อนที่กล้องถ่ายรูปจะถูกใช้งานอย่างแพร่หลายมี Artistic Movement หนึ่งที่เรียกว่า Realism ได้ถือกำเนิดขึ้น โดยศิลปินกลุ่ม Realist มุ่งเน้นไปที่การวาดภาพเพื่อสะท้อนความจริงที่อยู่เบื้องหน้า ไม่ว่าจะเป็นภาพวิวทิวทัศน์ธรรมชาติ หรือภาพที่เก็บรายละเอียดชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนทั่วไป

เมื่อเวลาผ่านไปการใช้กล้องถ่ายรูปเป็นที่แพร่หลายในสังคม งานของศิลปิน Realist กลุ่มนี้ก็ได้รับผลกระทบโดยตรง เนื่องจากต่อให้คุณวาดภาพได้เหมือนจริงแค่ไหน ก็ไม่มีทางที่จะสู้รูปถ่ายที่ออกมาจากกล้องได้อยู่ดี

สิ่งนี้ก่อให้เกิดการตั้งคำถามว่า งานศิลปะที่เน้นการเก็บรายละเอียดความเป็นจริง จะมีสถานะอย่างไรในยุคที่ผู้คนสามารถสร้างภาพเหมือนจริงได้ในราคาถูก และรวดเร็ว

ศิลปินจำนวนหนึ่งรับรู้ได้ถึงแรงกดดันนี้ จึงพยายามสร้างสรรค์ผลงานแบบใหม่ออกมา โดยเปลี่ยนจากการเก็บรายละเอียดความจริงที่อยู่เบื้องหน้า ไปเน้นการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกในมุมมองที่แปลกใหม่ รวมไปถึงการถ่ายทอดแนวคิดที่เป็นนามธรรมมากขึ้น ซึ่งในที่สุดก็ก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวทางศิลปะยุคใหม่อย่าง Impressionism, Cubism, Surrealism และ Expressionism ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม

เราอาจมองได้ว่าการมาของเทคโนโลยีภาพถ่ายเป็นการ Democratize การสร้างภาพเหมือนจริงให้กับปวงชนธรรมดา เนื่องจากงาน Portrait ในยุคก่อนเป็นงานที่มีคนเพียงหยิบมือเดียวบนยอดพีระมิดแห่งทรัพยากรสามารถเอื้อมถึง สำหรับคนเดินดินทั่วไปแค่อาหารที่จะกินในแต่ละมื้อยังไม่แน่นอน ไม่ต้องพูดถึงการที่เขาจะจ้างศิลปินมาเพื่อมาวาดภาพ Portrait ให้กับตนเองและครอบครัว

มองกลับมาในยุคปัจจุบัน เทคโนโลยีอย่าง Generative AI ก็มีช่วยในการ Democratize การสร้างสรรค์งานศิลปะไม่ต่างจากยุคก่อน หากเราเชื่อมโยงผลกระทบที่กล้องถ่ายรูปมีต่อการเคลื่อนไหวทางศิลปะในอดีตเข้ากับบริบทของปัจจุบัน จะเป็นไปได้ไหมที่เทคโนโลยีอย่าง Generative AI จะส่งแรงกระเพื่อม ก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวทางศิลปะแบบใหม่ในอนาคตอันใกล้?

ในวันที่คนธรรมดาที่ไม่ได้มีความสามารถในการวาดภาพอย่างสวยงาม แต่เขาเหล่านั้นมีสารหรือ Message ที่น่าสนใจต้องการจะสื่อ การมีอยู่ของ Generative AI จะเข้ามาช่วยปลดล็อกความสามารถให้กับคนกลุ่มนี้ และเมื่อถึงวันที่เทคโนโลยีนี้เป็นที่ใช้งานอย่างแพร่หลาย ในวันที่เครื่องมือแห่งการสร้างสรรค์นี้อยู่ในมือของพวกเขาทุกคน นิยามของคำว่า ‘ศิลปะ’ รวมไปถึงวิธีการสื่อสารก็อาจจะเปลี่ยนไป

การมาของเทคโนโลยีในแต่ละยุค ล้วนผลักดันให้ศิลปินสรรหาสิ่งที่ต้องการจะสื่อ รวมไปถึงวิธีการสื่อสารที่เปลี่ยนไป ในยุคที่ผู้คนสามารถสร้างสรรค์งานศิลปะได้อย่างง่ายดายและรวดเร็ว ศิลปินจะต้องมีการปรับตัวอย่างไรสารที่ต้องการจะสื่อ รวมไปถึงวิธีการสื่อสารจะเปลี่ยนไปในรูปแบบไหน น่าสนใจว่าอีกไม่นานเราจะมีโอกาสได้เห็นการเคลื่อนไหวทางศิลปะใหม่ๆ อะไรออกมาบ้าง **K**

EDITOR'S NOTE

ในยุคศตวรรษที่ 21 ศิลปะและวัฒนธรรมไม่ได้ยืนอยู่อย่างโดดเดี่ยวอีกต่อไป แต่กำลังถูกโอบล้อมด้วยพลังแห่งเทคโนโลยีอัจฉริยะอย่าง AI หรือปัญญาประดิษฐ์ ซึ่งก้าวเข้ามามีบทบาทสำคัญทั้งในฐานะ ‘ผู้ช่วย’ และ ‘ผู้สร้างสรรค์’ ที่เปิดพรมแดนใหม่ให้การผลิตงานศิลปะ และการถ่ายทอดงานวัฒนธรรมก้าวไกลไปข้างหน้ายิ่งขึ้น

ไม่ว่าจะเป็นการใช้ AI สร้างสรรค์งานศิลปะดิจิทัล เขียนเพลง แต่งนิยาย พากย์การ์ตูน ผลิตหนังจำลองพิภพอันลึกลับเสมือนจริง ฟันฟุต้นฉบับภาษาและวัฒนธรรมเก่าแก่ จุดประกายธุรกิจใหม่ด้านศิลปะและวัฒนธรรม วิเคราะห์ตลาด วางแผนการประชาสัมพันธ์ ไปจนถึงช่วยสร้างประสบการณ์เฉพาะบุคคล ที่ทำให้มนุษย์มีส่วนร่วมกับการศิลปะได้แบบเรียลไทม์หรือในรูปแบบที่ไม่เคยมีมาก่อน

บทบาทเหล่านี้ทำให้ AI กลายเป็นพลังยิ่งใหญ่ในการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม ทั้งในเชิงเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งจะเห็นได้จากธุรกิจศิลปะที่ได้รับโอกาสใหม่ๆ ในการขยายตลาดผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล ผู้คนเข้าถึงงานสร้างสรรค์ศิลปะได้สะดวกขึ้น โดยไม่ถูกจำกัดด้วยเวลาและสถานที่ ขณะเดียวกัน ศิลปินก็ได้เครื่องมือใหม่ที่ช่วยขยายจินตนาการและเพิ่มศักยภาพให้การสร้างสรรค์ก้าวข้ามข้อจำกัดดั้งเดิม หรือขึ้นงานด้านวัฒนธรรมที่ใกล้สูญหายก็สามารถฟื้นฟูลงกลับคืนมาได้อีกครั้ง

อย่างไรก็ตาม การก้าวเข้ามาของ AI ก็สร้างความท้าทายไม่น้อย ตั้งแต่ประเด็นด้านจริยธรรม สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา คำถามเกี่ยวกับความเป็นเจ้าของผลงานระหว่างมนุษย์กับ AI หรืออัลกอริทึม ตลอดจนความกังวลว่า AI จะลดทอน ‘ความเป็นมนุษย์’ ที่เป็นหัวใจหลักของงานศิลปะหรือไม่ และการรักษาสมดุลระหว่างการใช้ AI เพื่อการสร้างสรรค์กับการคงไว้ซึ่งคุณค่าทางวัฒนธรรมที่สะท้อนตัวตนของสังคม

AI จึงไม่ได้มาแต่ประโยชน์ ทว่า มาพร้อมกับความท้าทายที่พึงต้องระมัดระวังด้วย

ดังนั้น นิตยสาร The Knowledge ฉบับนี้ จึงอยากชวนผู้อ่านมาร่วมสำรวจพลังขับเคลื่อนของ AI ในโลกแห่งศิลปะและวัฒนธรรม ค้นหาคุณค่าและความหมาย ประโยชน์และการต่อยอดสู่โอกาสอันหลากหลาย รวมถึงการรับมือกับความท้าทายที่เกิดขึ้น ในธีม AI and Culture เพื่อเป็นการเรียนรู้เข้าใจ ใช้งาน และเติบโตไปพร้อมๆ กับ AI ภายใต้การเคารพซึ่งกันและกัน **K**

okmd

LEARN LAB POWEY

Soft Power Beyond AI

รวมทีมคิดไอเดีย สร้างโมเดล Startup
Soft Power ด้วย AI

สมัครเป็นทีม
จำนวน 3 - 5 คน ไม่จำกัดอายุ

ไอเดียนวัตกรรมใหม่
กระตุ้น Soft Power ด้วย AI

เติมไฟ เติมทักษะ เติมอนาคต
กับวิทยากร เมนเทอร์ผู้เชี่ยวชาญ
จากหลากหลายอุตสาหกรรม

Pitch รับเงินทุน
มูลค่ารวมกว่า

200,000
บาท

ขยายวันรับสมัคร
วันนี้ - 10 พฤศจิกายน 2568

ติดตามรายละเอียดได้ที่

f okmd

สมัครได้ตั้งแต่

วันนี้ - 10 พฤศจิกายน 2025

